

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Sociální pracovník

Kód oboru: 7502R022

Název bakalářské práce:

KURÁTOR PRO MLÁDEŽ *TEENAGE ASSIGNEE*

Autor:

Podpis autora: _____

Hana Regnermlová

Letná 256

471 24 Mimoň

Vedoucí práce: Mgr. Andrea Brožová Doubková

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
55	0	2	8	35	16 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne : 30. 11. 2008

Zadání bakalářské práce

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne:

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat všem, kteří mi pomáhali při přípravě a zpracovávání této bakalářské práce.

Zejména bych chtěla vyjádřit poděkování vedoucí práce paní Mgr. Andree Brožové Doubkové za její trpělivost, náměty, cenné rady a rovněž za kritické, ale konstruktivní připomínky.

Dále tímto děkuji své rodině, která mi vytvořila dostatečný prostor jak pro celé studium na vysoké škole, tak na zpracovávání bakalářské práce.

Svým přátelům a kolegům za pomoc při zajišťování často nedostatkové literatury a jiných materiálů potřebných k vypracovávání seminárních prací i této práce.

Název bakalářské práce: Kurátor pro mládež

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Teenage assignee

Jméno a příjmení autora: Hana Regnermlová

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2008/2009

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Andrea Brožová Doubková

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala širokým spektrem práce kurátora pro mládež - pracovníka oddělení sociálně-právní ochrany dětí, kdy vycházela ze stávajícího legislativního stavu. Jejím cílem bylo charakterizovat práci kurátora ve všech formách sociální práce s mladistvými, nezletilci a rovněž zjistit názor kurátorů pro mládež na podmínky, které jim zaměstnavatel zajišťuje. Práci tvořily dvě stěžejní oblasti. Jednalo se o část teoretickou, která pomocí zpracování a prezentace odborných zdrojů popisovala pozici kurátora pro mládež a činnosti, které v souvislosti s mládeží vykonává. Praktická část se za pomoci dotazníků zabývala zjišťováním postojů vybraného vzorku – kurátorů pro mládež Libereckého kraje k několika oblastem vztahujícím se k jejich profesní pozici - vzdělávání, spokojenosti v profesi a dále k oblasti dílčích činností daných zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. Výsledky ukazovaly, že kurátoři pro mládež jsou v oboru dostatečně vzdělaní, uvítali by však i další průběžné vzdělávání. Dále bylo zjištěno, že i přes fakt, že jim zaměstnavatelé neposkytují dostatečné zázemí, je tato profese naplňuje. Výsledky vyústěly v konkrétní navrhovaná opatření. Navrhovaná opatření by mohla být předložena orgánům, které jsou kompetentní tyto potřeby kurátorů pro mládež zahrnout do stávající legislativy.

Klíčová slova: kurátor pro mládež, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, sociální práce, mladistvý, zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, vzdělávání, spokojenost, legislativa.

Summary:

My Bachelor thesis is concerned with broad-spectrum of the juvenile guardian work – an executive officer of the Department for the Social and Legal Protection of Children – and issued from the present state of legislature. To characterize the guardian job in all forms of social work with juvenils and minors as well as to find out the juvenilie guardians' attitude to the conditions provided by their employers is the target of my work. The thesis consists of two fundamental areas. The theoretical part describes, by means of processing and presentation of professional resources, the juvenile guardians' position and the activities they practise in connection with juveniles. By the questionnaires, the practical part investigate the attitudes of several guardians of Liberec region toward the areas relating to their professional positions e.q. education, work satisfaction and to some areas of sectional working provided by Act No. 359/1999 Coll., on the socio-legal protection of children, as amended, and by Act No. 218/2003 Coll., on the responsibility of the youth for illegal acts and on justice in the maters of the youth, as amended. The results show that the juvenile guardians are sufficiently educated in their field of knowledge, but they would greet the further continuous training. Next it was found that in the face of the fact that the employers do not provide the satisfactory background, the guardians feel profesional selfff-gratification. The results lead in concrete suggested measures that could be proposed to those authorities who have the competency to include the juvenile guardians' needs into the present legislature.

Keywords: juvenile guardian, Department for the Social and Legal Protection of Children, social work, minor, Act No. 359/1999 Coll., on the socio-legal protection of children, Act No. 218/2003 Coll., on the responsibility of the youth for illegal acts and on justice in the maters of the youth, education, satisfaction, legislature.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU	10
2.1 Kurátor pro mládež	10
2.1.1 Základní činnosti v práci kurátora pro mládež	11
2.1.2 Používané metody práce kurátora pro mládež	13
2.1.3 Charakteristika cílové skupiny	14
2.1.4 Spolupracující instituce	15
2.1.5 Legislativní rámec činnosti kurátora pro mládež	19
2.2 Související pojmy	20
2.2.1 Riziková mládež a možné příčiny selhávání mladých lidí	20
2.2.2 Sociální patologie, sociální deviace, sociální normy	24
2.2.3 Poruchy chování	24
2.3 Vedení spisové dokumentace	25
2.4 Sociální šetření	26
2.4.1 Obsah sociálního šetření	27
2.4.2 Legislativní úprava sociálních šetření	28
2.5 Prevence sociálně-patologických jevů	29
2.6 Proces při řešení výchovného problému	30
2.7 Trestní řízení ve věcech mládeže	33
2.7.1 Proces při řešení trestné činnosti	36
3 PRAKTICKÁ ČÁST	38
3.1 Cíl praktické části	38
3.2 Stanovení předpokladů	38
3.3 Použité metody	39
3.4 Popis zkoumaného vzorku	39
3.5 Výsledky a jejich interpretace	41
3.6 Shrnutí výsledků praktické části a diskuse	45
4 ZÁVĚR	49
5 NÁVRH OPATŘENÍ	50
6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
7 SEZNAM PŘÍLOH	55

1 ÚVOD

Vědu z pomáhání je nutné dělat všude tam, kde je prohlásíme za své poslání a svou pozici v něm jako profesionální. Profesionální pomáhání považuji za neběžnou a neobyčejnou věc, z níž je zcela na místě vědu dělat.

Ivan Úlehla

Bakalářská práce, jak již sám název vypovídá, se bude zabývat mapováním činností kurátora pro mládež, pracovníka v pomáhající profesi a zjišťováním různých aspektů, se kterými se ve své praxi setkává, a které ho ovlivňují. Téma bylo vybráno z důvodu zájmu o vytvoření určitého přehledu forem práce kurátora pro mládež s mládeží. Spektrum činností je však natolik široké a různorodé, že nebylo možné se některým kapitolám věnovat v patřičném rozsahu, který si zaslouží.

Do prvního kontaktu s nezletilým či mladistvým klientem se kurátor pro mládež dostává z důvodu jeho trestné činnosti či výchovných problémů. Cílem jeho práce by mělo být objevení příčin těchto problémů. Snaží se o co nejpodrobnější zmapování situace klienta i jeho nejbližšího okolí, zjišťuje komplexní faktory, které se podílely či stále podílí na jeho problému. Následně se jej snaží ujistit, že vždy existuje nějaké řešení jeho nepříznivé situace. Klienta i jeho rodinu doprovází složitou cestou různých druhů řízení a s ní spjatou legislativou. V některých případech se musí uchýlit k podání takových opatření, se kterými klient nesouhlasí, ale která musí být v jeho zájmu učiněna.

U klientů kurátora pro mládež se ve značné míře a v různé kombinaci projevují sociálně-patologické jevy, jakými jsou například záškoláctví, útoky z domova, užívání omamných látek, agresivita, trestná činnost, prostituce, naprosté nerespektování výchovné autority rodičů apod.. Kurátor pro mládež se proto musí orientovat v různých oborech jako je například právo, psychologie, sociologie.... K zajištění kvalitního výkonu této profese, kurátor pro mládež nutně potřebuje průběžné vzdělávání za účelem prohlubování a získávání nových znalostí k jednotlivě řešené problematice.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. První část je teoretické zpracování tématu. Zde je popisován kurátor pro mládež, jakými činnostmi se zabývá, jaké metody práce s mládeží používá, s jakou cílovou skupinou pracuje, s jakými institucemi spolupracuje, v jaké legislativě se musí orientovat. V této části je věnována rovněž pozornost pojmům, které za pomoci odborné literatury osvětlují problematiku klientů kurátora pro mládež. Také je zde uvedeno jakým způsobem musí kurátor pro mládež administrativně ošetřit řešený případ, vést spisovou dokumentaci klienta. Je přiblížena podstata sociálního šetření. Následující podkapitoly se věnují třem stěžejním oblastem činností. Za první by se dala považovat oblast prevence sociálně-patologických jevů, za druhou oblast pak proces při řešení výchovného problému. Třetí oblast se snaží přiblížit trestní řízení ve věcech mládeže a funkci kurátora pro mládež v trestním řízení.

Druhou, hlavní část práce, tvoří část praktická. Tato část si pomocí metody dotazníků klade za cíl zjistit, jaký mají kurátoři pro mládež názor na svou práci a na podmínky, které jim zajišťuje zaměstnavatel. Zjišťuje postoje kurátorů pro mládež k několika okruhům otázek vztahujícím se k jejich vzdělávání, spokojenosti v profesi a dále k otázkám dílčích činností daných zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. Získané výsledky by měly vyústit v navrhovaná opatření, která jsou očekávaným praktickým přínosem práce.

Celá bakalářská práce je doplněna přílohami, které pro konkrétní představu, dokreslují popisované skutečnosti.

2 TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ TÉMATU

2.1 Kurátor pro mládež

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, je pozice kurátora pro mládež – pracovníka v pomáhající profesi, zařazena v síti orgánů zajišťujících sociálně-právní ochranu dětí. Za tyto orgány zákon považuje krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí se sídlem v Brně.

Kurátoři pro mládež působí na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, při odborech sociálních věcí a zdravotnictví, odděleních sociálně-právní ochrany dětí, případně na samostatných odděleních sociální prevence a kurátorské činnosti.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady bezprostředně sledují ochranu práv dítěte a včas činí potřebná opatření na základě znalostí problému a místních podmínek. Zákon jim ukládá nejvíce povinností v ochraně dětí a pomoci rodičům a dalším osobám, které jsou odpovědné za výchovu dětí.

Kurátor pro mládež podle Matouška (2003, s. 99), je odborný pracovník státní sociální pomoci, který se zabývá dětmi a mladistvými obtížně vychovatelnými, mladistvými pachateli trestné činnosti i jejich rodinami, jimž poskytuje poradenskou a socioterapeutickou pomoc.

Novotná (2008, s. 2), věnuje ve svém článku pozornost osobnosti sociálního pracovníka – kurátora pro mládež. Uvádí, že kvalitní výkon sociální práce s rodinou a dětmi předpokládá odpovídající vzdělání sociálního pracovníka – kurátora pro mládež, který musí znát nejen právo, které aplikuje, ale také metody sociální práce s klientem, které realizuje při respektování etických zásad. Sociální pracovník – kurátor pro mládež by měl být osobností, která dokáže získat u klienta respekt a současně i jeho důvěru. Sociální práce s rodinou, rodiči, dětmi nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte či dalšími členy širší rodiny je o to složitější, že v mnoha případech se realizuje

z pohledu rodičů či osob odpovědných za výchovu represivní formou, ale v zájmu dětí.

Při své práci se kurátor pro mládež řídí Etickým kodexem sociálních pracovníků, který byl přijat Mezinárodní federací sociálních pracovníků, založenou v roce 1956. Etický kodex sociálních pracovníků je souborem mravních norem a postupů při realizaci sociální práce. Ačkoliv není právním předpisem, má jeho obsah právní oporu v Listině základních práv a svobod a v mezinárodních dokumentech - Úmluvě o právech dítěte, Deklaraci práv dítěte OSN....

2.1.1 Základní činnosti v práci kurátora pro mládež

Kurátor pro mládež se zaměřuje na výkon činností vymezených zákonem, a to zejména zákonem č. 359/99 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění. Sleduje výkon ústavní a ochranné výchovy a spolupodílí se na sociální prevenci. Pracuje s dětmi, u kterých se objevily výchovné problémy – poruchy chování. Účastní se dle zákona 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, všech úkonů souvisejících s trestním řízením proti mladistvým, i v řízeních vedených proti nezletilcům (Od zahájení trestního stíhání až po vynesení rozsudku soudu). Účastní se přestupkových řízení vedených proti mladistvým, dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění. Spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení: policií, státním zastupitelstvím, soudy a dalšími institucemi jako jsou například pedagogicko-psychologické poradny, poradny pro rodinu a mezilidské vztahy, školy, výchovná zařízení, zařízení pro výkon trestu odnětí svobody... .

Opatrovnickému soudu podává návrhy na vydání předběžných opatření - pokud se dítě ocitlo bez jakékoliv péče. Účastní se soudními vykonavateli jejich realizace. Podává návrhy a podněty na stanovení soudního dohledu, napomenutí, nařízení, prodloužení nebo zrušení ústavní výchovy. Uvedeným návrhům bude v práci věnována bližší pozornost v samostatné podkapitole vztahující se k řešení výchovného problému.

V pravidelných tříměsíčních intervalech navštěvuje kurátor pro mládež děti a mladistvé v diagnostických ústavech, dětských domovech, dětských domovech se školou a výchovných ústavech. V uvedených intervalech musí navštěvovat i oba rodiče umístěných dětí, aby např. zjistil, zda došlo k takové úpravě poměrů v rodině, že by bylo možné zrušení ústavní výchovy a vrácení dítěte zpět do rodiny. Dále kurátor vydává souhlas s pobytem mimo shora uvedená zařízení u dětí, nad kterými byla nařízena ústavní výchova.

Kurátor pro mládež podává soudu zprávy o poměrech dítěte, u něhož již soud rozhodl o výchovném opatření. Hodnotí, zda opatření plní svůj účel či nikoliv. Nabízí klientům a rodičům odbornou pomoc prostřednictvím odborného pracoviště, např. pedagogicko-psychologické poradny, poradny pro rodinné a mezilidské vztahy, psychiatrie, kontaktního centra....

Kurátoři provádějí komplexní sociálně-právní poradenství a sociální terapii v problémových rodinách a s problémovými skupinami nebo jedinci. Vyhledávají děti, jejichž rodiče nebo jiné osoby zodpovědné za jejich výchovu, neplní své povinnosti, nezabezpečují dostatečně péči o ně nebo jejich výchovu či zdárný vývoj ohrožují, případně narušují. Působí tak, aby došlo k odstranění příčin i důsledků takového chování dospělých osob.

Za svěřený úsek terénu kurátor pro mládež vede evidenci, zpracovává podklady pro statistické údaje, podílí se na zpracování agendy oddělení sociálně-právní ochrany dětí, vede rejstříky, spisovou dokumentaci a další administrativu.

Vykonává pohotovost dle metodického pokynu Ministerstva práce a sociálních věcí, ze dne 2. 11. 1995, upraveného zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a na základě plánu dosažitelnosti, v místě trvalého bydliště. Jedná se o řešení problémových situací souvisejících s dětmi, do kterých nemá právo zasahovat PČR. Plán dosažitelnosti jednotlivých sociálních pracovníků a kurátorů pro mládež je rozeslán na jednotlivá oddělení PČR ve správním obvodu, státnímu zastupitelství a soudu. Státní zastupitelství i soud má stejné plány dosažitelnosti, které jsou aktuálně

předávány pracovníkům oddělení sociálně-právní ochrany dětí. (V příloze č. 1 je pro názornost uvedena náplň práce kurátora pro mládež.) Jednotlivé činnosti kurátora pro mládež se vzájemně prolínají a budou přiblíženy v dalších podkapitolách.

K pracovnímu zařazení kurátorů pro mládež lze uvést, že dle katalogu prací jsou zařazeni do výkonu státní správy a samosprávy jako referenti státní správy a samosprávy, s platovou třídou 9. Je u nich požadováno minimálně vyšší odborné vzdělání. Podle Jakubka (2006, s. 156), 9. platová třída zahrnuje odborné specializované práce, ve kterých je předmětem komplexní samostatný systém složený z několika dalších sourodých celků nebo nejsložitější samostatné celky. Koordinace a usměrňování odborných prací. Zvýšená psychická námaha vyplývající ze samostatného řešení soustavy úkolů, kde jsou více zastoupeny abstraktní jevy a procesy, s nároky na poznávání, chápání a interpretaci jevů a procesů. Vysoké nároky na paměť, flexibilitu, schopnosti analýzy, syntézy a obecného srovnání. Vysoké nároky na vestibulární aparát. Mimořádná zátěž nervové soustavy.

2.1.2 Používané metody práce kurátora pro mládež

Při výkonu své práce kurátor pro mládež využívá zejména nestandardizované metody, které dle potřeby může kombinovat. Za pomoci těchto metod zjišťuje co nejvíce informací o klientovi a jeho rodině. Získané informace poté slouží jako podklady k jeho rozhodnutí, např. jak v případě dál pokračovat, zda je již nutné přistoupit k opatření, jaké opatření zvolit, aby bylo pro klienta a jeho rodinu co nejoptimálnější.... K největší kombinaci metod dochází při sociálních šetřeních v terénu, která kurátor provádí např. v rodině - bydlišti dítěte, ve školách, školských a zdravotnických zařízeních, v zaměstnání nebo jiném prostředí, kde se dítě nebo mladistvý zdržuje. Pojmu sociální šetření bude v práci věnován prostor v samostatné podkapitole.

K používaným nestandardizovaným metodám kurátora pro mládež patří studium spisové dokumentace, metody rozhovoru a pozorování, které se

mohou uskutečňovat kdekoliv, např. v kanceláři, v přirozeném prostředí klienta, ve škole. U pozorování se může sledovat nejen daná skutečnost – např. stav domácnosti, ale i nonverbální způsob komunikace, které někteří autoři připisují větší význam než rozhovoru. Další používanou metodou je studium legislativy vztahující se k řešenému problému. Jako doplňkovou metodu je možno využít studium produktů lidských činností, např. výtvarné ztvárnění pocitů klienta.

2.1.3 Charakteristika cílové skupiny

V celkovém rozpětí svých činností se kurátor pro mládež zabývá nezletilými dětmi do 15 let a mladistvými od 15 do 18 let:

- *nezletilými dětmi, které se dopustily činu jinak trestného*
- *nezletilými dětmi a mladistvými s poruchami chování – například záškoláctví, útoky z domova, alkoholismus, toxikomanie, hráčství, prostituce...*
- *mladistvými, u kterých bylo zahájeno trestní stíhání*
- *mladistvými, kteří se dopustili přestupku*

Podle Krausové, Novotné (2006, s. 15), se pro účely Úmluvy o právech dítěte rozumí dítětem každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, je mládež definována jako děti mladší patnácti let a mladiství. Dítětem je tedy jedinec, který nedovrší patnáctého roku věku. Fiala a kol. (1999, s. 82), uvádí, že mladistvý je podle trestního zákona osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila patnáctý a ještě nepřekročila osmnáctý rok svého věku. Pro jeho stíhání a trestání platí zvláštní režim. Obdobně je tomu podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění.

2.1.4 Spolupracující instituce

V souvislosti s činnostmi vztahujícími se ke shora uvedenému výčtu a charakteristice klientů, kurátor pro mládež nejčastěji spolupracuje s následujícími institucemi:

Školy - na všech úrovních, základní školy, základní školy praktické, učiliště, střední odborná učiliště, střední školy státní-soukromé. Kurátor zde spolupracuje s výchovnými poradci, třídními učiteli i řediteli školy. Školy jsou zdrojem informací pro posouzení klienta. Signalizují další problémové žáky např. v souvislosti se záškoláctvím, šikanou, agresivitou, nespoluprací rodičů apod.

Obecní úřady správního obvodu – zejména jejich sociální a správní odbory, přestupková oddělení. Na sociálních odborech bývá kurátor v kontaktu se sociálními pracovníky, kteří mají bližší znalost sociální sítě a poměrů řešených rodin a upozorňují na další problematické případy. Zjištěné informace slouží ke sledování případu a jako podklady pro vyžádané zprávy orgánů činných v trestním řízení. V rámci správního odboru, přestupkového oddělení a jeho přestupkové komise se kurátor účastní přestupkových řízení proti mladistvým.

Policie ČR – kurátor spolupracuje s obvodními odděleními PČR, službou kriminální policie a vyšetřování. Nejčastěji při podání vysvětlení, výsleších svědků, podezřelých i obviněných, rekonstrukcích a rekognicích, při podávání trestních oznámení.... Kurátoři podávají zprávy Policii ČR o poměrech mladistvých i nezletilců.

Státní zastupitelství – spolupráce spočívá např. v poskytování informací o poměrech klienta a jeho rodiny, nejčastěji v souvislosti s §307 trestního řádu, o podmíněném zastavení trestního stíhání, kdy státní zástupce zjišťuje, zda se mladistvý ve stanovené zkušební době osvědčil či nikoliv. Dále kurátorovi signalizuje rodiny, kde došlo k odsouzení zákonných zástupců, kteří se dopustili trestného činu na svém dítěti – zanedbávání, ohrožování mravního

vývoje dětí apod. Dle zkušeností jsou však tyto rodiny již dlouhodobě oddělením sociálně-právní ochrany dětí sledované a často podnět k zahájení trestního stíhání vychází právě od nich. Místem setkání kurátora a státního zástupce jsou povětšinou jednání u soudů ve věcech nezletilců, mladistvých. Při jednání kurátor zaujímá místo vedle státního zástupce.

Soudy – opatrovnické, trestní, občansko-právní. Kurátor podává opatrovnickému soudu návrhy na uložení výchovných opatření, kterými jsou dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění: napomenutí, dohled, omezení, nařízení ústavní výchovy. Dále podává dle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v platném znění, návrhy na předběžná opatření. Účastní se jednání ve věci nezletilého, který se měl dopustit činu jinak trestného, u mladistvého, který se měl dopustit provinění – zde navrhuje výchovná, ochranná nebo trestní opatření dle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. Poskytuje soudci aktuální informace o poměrech klienta, které by mohly ovlivnit jeho rozhodnutí. V občansko-právních řízeních se zpravidla jedná o řízení ve věcech náhrady škody způsobené nezletilcem či mladistvým.

Probační a mediační služba – PMS poskytuje informace o průběhu trestního řízení, o možnostech rozhodování státního zástupce a soudce a o způsobech alternativního řešení trestné činnosti. Klient se zde může aktivně podílet na řešení provinění, pro které je stíhán. Kurátor pro mládež využití této instituce doporučuje vhodným klientům, proti kterým je vedeno trestního stíhání. Dále např. spolupracuje s probačním úředníkem při sledování nezletilců a mladistvých, u kterých byl soudem stanoven probační dohled. Setkání slouží k výměně informací o klientovi a plánování další strategie při řešení případných problémů klienta.

Zařízení pro výkon trestu odnětí svobody – kurátor je dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, podle §34 povinen alespoň jednou za 3 měsíce navštívit mladistvého, který je ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, a projednat s ním zejména

možnost zaměstnání nebo přípravy na budoucí povolání nebo zaměstnání po ukončení výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Pro vstup do věznice se musí kurátor prokázat pověřením k výkonu úkonů souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. (Pro dokreslení je toto pověření uvedeno v příloze č. 2.)

Úřady práce – zde je spolupráce s touto institucí velmi častá. Jedná se o začleňování řešených klientů do řádného života společnosti, například vyhledáváním vhodného vzdělávání, zaměstnání. Vzdělávání se může uskutečňovat formou různých projektů. Cílem projektů může být získání rekvalifikace či přímo vřazení klientů do škol, za účelem získání výučního listu či maturitního vysvědčení. Pokud klient vzdělávání výše uvedenou formou odmítá a má zájem pracovat, vyhledává mu ÚP možnost vhodného pracovního uplatnění.

Pedagogicko psychologické poradny – s touto institucí kurátor pro mládež spolupracuje zejména při doporučování vyšetření či poradenství svým klientům a jejich zákonným zástupcům, kteří řeší problém související se školou, například špatnými studijními výsledky.

Poradny pro rodinu a mezilidské vztahy – provozují terapie, krizové intervence a prevence v oblastech psychologie, sociální práce pro dospělé a mladistvé, výchovné poradenství pro rodiče a děti. Těchto bezplatných služeb kurátor využívá rovněž při poradenství, když se domnívá, že problém by mohl být například v komunikaci rodiče a dítěte. Další pomoc poradny je například v podání stanoviska psychologa k navrhovanému opatření kurátora. Stanovisko může sloužit jako jeden z důkazů v rámci řízení o nařízení ústavní výchovy.

Psychiatrie – psychiatrické léčebny – jsou nejvíce využívány v souvislosti s problematikou závislostí vyskytujících se u klientů kurátora pro mládež. Při poradenství jsou často i rodiče dětí odkazováni na pomoc těchto zařízení.

Kontaktní centra pro osoby ohrožené závislostí na návykových látkách – jsou nízkoprahová zařízení, která by měla minimalizovat zdravotní a sociální rizika spojená s užíváním drog a ovlivňovat životní styl uživatelů drog. Jejich

cílem je také prevence výskytu hepatitid a AIDS a bezpečná likvidace použitého injekčního materiálu. Tato zařízení jsou velkou pomocí při práci kurátorů pro mládež. Po jejich vzniku přešlo mnoho případů do kompetence těchto zařízení. Před vznikem KC se problematika závislostí řešila u kurátorů, ve spolupráci s psychiatry. Návštěvu KC kurátoři doporučují i rodičům klientů, kteří se potýkají se závislostí svých dětí. Zde jsou jim poskytnuty vyčerpávající informace o problému a způsoby zvládání, vyrovnávání se s problémem, které je pro většinu rodičů velmi bolestivé.

Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy - tvoří následující síť školských zařízení: **Dětské diagnostické ústavy** – zde se umísťují děti na základě předběžného opatření nebo na základě pravomocného rozsudku soudu o nařízené ústavní či ochranné výchově. Do tohoto typu zařízení se umísťují děti plnící povinnou školní docházku. Zařízení je koedukované – pro chlapce i dívky. Pokud mají děti ukončenou povinnou školní docházku, umísťují se do **Diagnostického ústavu pro mládež**. Po 6-8týdenním pobytu zde, kterým musí projít každé dítě s nařízenou ústavní i ochrannou výchovou, je na základě provedené diagnostiky dítě umístěno do dalšího typu zařízení. Podle toho, jakých výchovných prostředků je zapotřebí při jeho resocializaci - převýchově, znovuzачlenění. Pokud se jedná o běžné výchovné prostředky je dítě umístěno do **Dětského domova rodinného typu**. Tento typ domova je určen pro děti ve věku od 3 do 18 let, po prodloužení ústavní výchovy i do 19 let. Pokud se jedná o dítě s poruchami chování, bývá umístěno v **Dětském domově se školou**. Po ukončení základní povinné školní docházky je dítě z tohoto zařízení přemístěno podle dosažených výsledků při dosavadní resocializaci, buďto zpět do Dětského domova rodinného typu nebo do **Výchovného ústavu pro mládež**. Kurátor navštěvuje děti ve všech shora uvedených typech zařízení minimálně 1x za 3 měsíce. Spolupracuje dle potřeby se sociálními pracovníky, vychovateli, etopedy, učiteli, řediteli, psychology...

Střediska výchovné péče - jsou zřizována většinou při shora uvedených zařízeních. Jedná se o instituce, které jsou schopné buďto ambulantní nebo

stacionární formou pomáhat při řešení výchovných problémů nezletilců a mladistvých. Pobyt je zde hrazený rodiči. Jedná se zhruba o dobu 6-8 týdnů, jako při diagnostice v dětském diagnostickém ústavu – diagnostickém ústavu pro mládež. V závěrečné zprávě zařízení je uvedena problematika případu, obsažen soubor doporučení jak při výchově dítěte nadále pokračovat. (Pro ilustraci je příklad zprávy střediska výchovné péče uveden v příloze č. 3., zpracované s ohledem na ochranu osobních údajů klienta.) Tato zpráva je pro kurátora pro mládež, rodiče dítěte a jeho školu určitým vodítkem, jak s ním dál pracovat, jaké opatření v případě dalšího výskytu problému volit.

2.1.5 Legislativní rámec činnosti kurátora pro mládež

Na spolupracující instituce a na některé uvedené možnosti spolupráce s nimi, je možno navázat otázkou legislativní opory při práci kurátora pro mládež. Jedná se především o zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze kterého vychází i náplň práce kurátora pro mládež. Dále zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění, který např. definuje kritéria pro uložení ústavní výchovy, kolizní opatrovnictví. V souvislosti s ústavní a ochrannou výchovou musí mít kurátor pro mládež k dispozici zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění.

V souvislosti s řešením trestné činnosti mladistvých a dětí má kurátor pro mládež k dispozici zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, který upravuje řízení s nezletilým i mladistvým. Tento zákon zavádí, oproti původně používané terminologii, nové pojmy. Místo pojmu trestný čin mladistvého se nyní používá pojem provinění mladistvého, trestný čin nezletilce je nahrazen pojmem čin jinak trestný, neukládají se tresty, ale opatření atd. Tento zákon je propojen s trestním zákonem č. 140/1961 Sb., v platném znění, který definuje trestní odpovědnost, druhy trestných činů, a rovněž se zákonem č. 158/1992 Sb., trestním řádem, v platném znění.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění – vymezuje pojem přestupek, zavinění, druhy přestupků, odpovědnost, zvláštní ustanovení o mladistvých, druhy ukládaných sankcí a jejich výše, průběh řízení... Se zákonem o přestupcích je spjatý zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění. Co neupravuje zákon o přestupcích, upravuje správní řád.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, v praxi kurátora především řeší otázku předběžných opatření, zejména dle §76 a), jehož podání soudu patří výhradně do kompetence sociálních pracovníků – kurátorů pro mládež při obecních úřadech s rozšířenou působností.

2.2 Související pojmy

V následující podkapitole je pozornost věnována vysvětlení pojmů riziková mládež, sociální patologie, sociální normy a poruchy chování. Riziková mládež je cílovou skupinou klientů, se kterými pracuje kurátor pro mládež. Kurátor pro mládež se zabývá zjišťováním příčin jejich selhávání ve společnosti. U těchto klientů se v různé míře a kombinaci vyskytují sociálně-patologické jevy, poruchy chování. Klienti s poruchami chování – odchylkami v oblasti socializace, svým jednáním porušují sociální normy. Nejsou schopni respektovat normy chování na úrovni odpovídající jejich věku nebo na úrovni svých rozumových schopností.

2.2.1 Riziková mládež a možné příčiny selhávání mladých lidí

Hartl, Hartlová (2000, s. 320), citují ve své knize Matouška, který považuje rizikovou mládež za mládež se zvýšeným rizikem sociálního selhání, tj. disponovanou k delikventnímu chování, drogové závislosti, alkoholizmu, patologickému hráčství, k členství v extremistických skupinách a v náboženských sektách.

Svoboda (2001, s. 738), ke zdrojům sociálního selhání, zejména kriminality v první řadě přičítá neutěšené rodinné prostředí, často primitivní, bez hlubších citových vztahů, často samo agresivní s absencí právního vědomí,

kteře nezřídka děti vede k páchání trestné činnosti, kryje je. S tím souvisí neplnohodnotně vyplněný volný čas. Podle Svobody dosáhl velké popularity Durkheimův pojem – anomie, který je chápán jako pozadí-terén, na němž se mohou rozvíjet antisociální projevy, chování odchylující se od normy.

Příčiny toho, proč mají někteří mladí lidé sklon k sociálnímu selhávání, by se daly rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní příčiny vycházejí přímo z nitra daného člověka. Vnějšími příčinami jsou prostředí, ve kterém vyrůstají a vlivy, které na ně působí.

- **Vnitřní příčiny sociálního selhávání**

Dědičnost - ve své knize Vágnerová (2004, s. 30), uvádí, že genotyp je souhrnem všech dědičných informací. Jsou to předpoklady ke vzniku různých vlastností organismu. Genetické vlohы určují míru rizika vzniku psychické odchylky. Jejich konkrétní projev je ve větší či míře závislý na působení vnějšího prostředí. Podle Matouška, Kroftové (2003, s. 21, 23), prakticky všechny osobnostní vlastnosti i většina lidských postojů a dokonce i zájmů je dědičná. Delikvence je chování a chování je podmíněno velice komplexně. Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které na ně mají vliv.

Syndrom hyperaktivity - podle Pešatové (2003, s. 52), představuje rizikový faktor pro vznik sekundárních poruch chování, které mají charakter sociální maladaptace. Disharmonický vývoj osobnosti u dětí obvykle předchází různé podoby specifických poruch osobnosti tak, jak jsou známy u dospělých.

Matoušek a Kroftová (2003, s. 27), uvádí, že děti postižené hyperaktivitou obvykle trpí poruchami chování, neurotickými poruchami, jež mají spojitost s jejich hyperaktivním chováním, resp. reakcemi okolí na toto chování. Ve skupině jsou méně oblíbené než klidnější děti, jejich školní výsledky neodpovídají jejich schopnostem. V období dospívání a dospělosti pak mají větší potíže v adaptaci na sociální prostředí, jsou více impulzivní, agresivní, mají snížené sebehodnocení.

Příslušnost k pohlaví - jedním z dalších vnitřních disponujících faktorů při selhávání je podle Matouška, Kroftové (2003, s. 33), pohlaví jedince. Muži se podle dostupných statistik dopouštějí trestných činů mnohem častěji než ženy, a to ve všech společnostech, ve všech dobách, nezávisle na své

příslušnosti k etnické skupině i nezávisle na druhu trestné činnosti. Rozdíl v mírách mužské a ženské kriminality je připisován vrozeně vyšší agresivitě mužů, jež by mohla být ovlivňována mužským pohlavním hormonem testosteronem.

- **Vnější příčiny sociálního selhávání**

Rodina - jedním z mnoha důvodů, proč se dospívající člověk uchyluje k rizikovému chování, může být rodinné prostředí, ze kterého vyšel.

Sochůrek (2001, s. 36, 38), uvádí, že sociální psychologie řadí rodinu mezi primární skupiny. Podle tohoto autora má rodina 3 základní funkce:

- Funkce hmotného rámce
- Funkce sociální ochrany členů rodiny
- Funkce rodiny jako rozhodujícího činitele v socializaci jednotlivce

Disharmonické – nesouladné, nevyvážené rodinné prostředí nepřímo spoluvytváří či akcentuje nebo naopak nedostatečně koriguje negativní vlastnosti osobnosti dítěte. Časté hádky rodičů, alkoholismus, drogová závislost či fyzické útoky mezi rodiči jsou vzory, které dítě v takovéto rodině denně vidí. Žije ve strachu. Někdy si však tyto návyky přenáší na sebe a odnáší do života.

Příslušnost k určité vrstevnické skupině - je pro mladého dospívajícího člověka velice důležitá, téměř nejdůležitější věc. Skrze ni mladý člověk hledá vlastní identitu, vrstevnická skupina se stává jeho referenční skupinou a má na něj v období adolescence větší vliv, než všechny ostatní skupiny. Člověk v tomto věku tráví většinu času se svými vrstevníky, ať už ve škole či mimo ni, tvoří se formální i neformální skupiny. Příkladem formální vrstevnické skupiny je školní třída. Příkladem neformální skupiny je vrstevnická parta. Ta je dle Matouška a Kroftové (2003, s. 83, 84), důležitější pro adolescenty z dysfunkčních rodin. Zde se mladý člověk může ukrýt, může být akceptován, může být „někdo“, pokud je doma týrán nebo zneužíván či zanedbáván, ať už v jakémkoliv smyslu. Tohoto využívá vůdce party, aby posiloval svůj vliv vůči členům. Matoušek s Kroftovou dále uvádějí, že z těchto vrstevnických part mohou vznikat různé delikventní party, které jsou v ČR zaměřené zejména na

majetkové trestné činy drobnějšího charakteru. Často spolu tráví volný čas, spolu chodí za školu a když jim začnou docházet peníze na trávení společného času, začnou krást.

Bydlení ve městě - může být dle Matouška a kol. (2005, s. 134) dalším faktorem, který může vést mládež k rizikovému chování. Ve městě je větší koncentrace lidí určitého věku, mohou se zde lépe vytvářet vrstevnické party, je zde lepší přístup k rizikovým prostředkům „zábavy“, jako jsou drogy, hrací automaty, diskotéky apod.. Ve městě je menší sociální kontrola, na venkově je větší pravděpodobnost, že člověk potká někoho, kdo jej zná a ten může jeho nevhodné chování či ohrožování sebe sama, nahlásit buď rodičům nebo příslušným úřadům.

Vliv médií - média začala být u nás podle Matouška a Kroftové (2003, s.100), velkým fenoménem při socializaci mladých lidí. Dítě v médiích najde vše, i to, co by tam najít nemělo. Násilí prezentované televizí, v novinách nebo na internetu už není pro dnešní mladé lidi tabu, mají k tomu velice dobrý přístup. V poslední době se objevují skupinky adolescentů, které se baví tím, že si natáčejí na video různé formy násilí, jako je šikana, loupeže apod. a poté to umísťují na internet pro zábavu ostatním. Matoušek a Kroftová ve své knize uvádí, že je dokázáno, že děti, které se dívají na násilí v televizi, mají větší sklon k agresivitě, napodobují toto chování. Pozornost autoři věnují také významnému vlivu reklam, kdy touha vlastnit všechny ty krásné věci může být motivem páčání majetkové trestné činnosti u mládeže či k vydírání a šikaně ve škole.

Škola - podle Matouška a Kroftové (2003, s. 75), je dnes jednou z nejvýznamnějších socializačních institucí, mladý člověk zde tráví většinu svého života mimo rodinu. Má zde možnosti zakoušet autoritu ve formě učitele a také si zde budovat vztahy k vrstevníkům. Na druhou stranu školy v České Republice jsou stále velice zaměřené na výkon, vytváří velký tlak na jedince, kteří nemají takové rozumové schopnosti nebo jen třeba motivující rodinné prostředí, aby mohli být ve škole stoprocentně úspěšní. Ti pak nemají takovou motivaci k učení a snadno odpadnou ze vzdělávacího systému, který přeje většinou těm nadaným a úspěšným. Poté jim hrozí nezaměstnanost, se kterou

se dále pojí další rizikové životní situace jako je např. bezdomovectví, sklon k závislostem apod..

Etnický původ - Matoušek a Kroftová (2003, s. 133,135), uvádějí, že lidé náležející k etnickým menšinám v západních zemích mají obecně horší přístup k vzdělávání a dobře placeným pracím. Lidé z etnických menšin mívají také jinou hodnotovou orientaci, než majoritní společnost a mohou si ji držet po generace. Například v naší zemi jsou etnicky odlišnou skupinou Romové. Tato etnická skupina vzbuzuje v majoritní společnosti velmi polarizované postoje. Majoritní společnost ji vnímá nepříznivě, málo ji zná a trpí vůči ní mnoha předsudky.

2.2.2 Sociální patologie, sociální deviace, sociální normy

Sociální patologie podle Mühlpachera (2001, s. 7), je shrnující pojem pro nezdravé, nemorální, obecně nežádoucí společenské jevy, tzn. společensky nebezpečné a sankcionované formy deviantního chování.

Sociální deviace definuje Mühlpacher, jako nepřizpůsobení se dané normě či sadě norem, které jsou významným množstvím lidí akceptovány v určité komunitě nebo společnosti. Je to osobnostní vlastnost či chování, které nezapadá do rámce limitů tolerance, je to narušení sociální normy. Tyto odchylky jsou společensky nežádoucí a jsou společností odmítány. Dají se sem zařadit formy chování od prosté společenské nepřizpůsobivosti až po delikvenci. Dochází ke konfliktům s lidmi i se zákonem.

Sociální normy popisuje Hartl, Hartlová (2000, s. 360), jako společensky závazný způsob chování příslušníků určité skupiny. Dodržování norem je preferováno a posilováno, nedodržování je sankcionováno a tlumeno.

2.2.3 Poruchy chování

Pešatová (2003, s. 28), poruchy chování charakterizuje jako opakující se nebo trvalé projevy disociálního, agresivního a vzdorovitého chování, které trvá alespoň šest měsíců nebo déle. Vágnerová (2004, s. 779), ve své knize uvádí, že poruchy chování lze charakterizovat jako odchylku v oblasti

socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku nebo na úrovni svých rozumových schopností.

Základním diagnostickým znakem je odlišnost chování, pro něž je typický sklon k určitým emočním reakcím, převažujícímu ladění, jiný způsob uvažování, hodnocení různých situací a motivace poruchového chování.

U mladistvých, kteří jsou ohrožováni rizikovými vlivy, je velká pravděpodobnost rozvoje některé z poruch chování. Tyto poruchy můžeme rozdělit na disociální chování, asociální chování a antisociální chování.

Disociální chování – podle Hartla, Hartlové (2000, s. 212), je chování společensky nepřizpůsobivé, nepřiměřené, bez výrazné nenávisti. Projevuje se jako dílčí a krátkodobé výstřelky v chování.

Asociální chování – Hartl, Hartlová definují jako nespolečenské chování - jednání, které neodpovídá mravním normám dané společnosti, nedosahuje však ještě úrovně ničení společenských hodnot.

Antisociální chování - je podle Kucharské (1998, s. 56), nejzávažnější formou poruch chování, jedinec se nepřátelsky zaměřuje vůči okolí a ohrožuje ho. Jedinec škodí společnosti vědomě s úmyslem jí ublížit. Jsou to činy namířené proti majetku, osobám a společenským hodnotám, více či méně agresivní. U dětí a mladistvých jsou hodnoceny jako přestupky, činy jinak trestné, provinění.

U klientů kurátora pro mládež se nejčastěji vyskytují následující typy poruch chování, které se mohou v různé míře a v různém složení kombinovat: delikvence, vandalismus, záškoláctví, útěky a toulání, lhaní, agresivita-šikana, drogová závislost, patologické hráčství- gambling, prostituce.

2.3 Vedení spisové dokumentace

Vedení spisové dokumentace je samostatným bodem v práci kurátora pro mládež. Řídí se pevnou základní osnovou, která je upravena Instrukcí Ministerstva práce a sociálních věcí, č.j. 21-12242/200, ze dne 15. března 2000, k zákonu č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, v platném

znění. Níže uvedené formuláře spisové dokumentace slouží k rychlejší orientaci kurátora pro mládež v případě.

Novotná, Burdová (2007, s. 422), uvádí, že spisová dokumentace se označuje písmeny Om a skládá se ze spisového obalu, který obsahuje značku Om, jméno a příjmení dítěte, jeho rodné číslo a místo trvalého pobytu, jména sourozenců, kteří mají společné rodiče, dále ze sociálního záznamu č. 4, který je pro ilustraci uveden v příloze č. 4. Pro děti, které byly svěřeny do výchovy jiných fyzických osob než rodičů je nutné založit sociální záznam č. 4a, (uvedený v příloze č. 5), dále jednotlivé písemnosti týkající se dítěte např. zprávy, předvolání, vyrozumění, protokoly, rozsudky, návrhy, nedoručené a vrácené písemnosti, záznamy o úkonech, atd.. Záznam o úkonech je uvedený v příloze č. 6, obsahuje stručný popis výsledků šetření, jednání, pohovorů s klientem, rodiči aj. osobami v časovém sledu, s uvedením data a podpisu zaměstnance, který záznam vyhotovil. Hovorka (2007, s. 7), uvádí, že do spisové dokumentace o dítěti mohou na základě písemné žádosti nahlédnout rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte. Za správný poplatek si mohou pořídit kopii tohoto záznamu.

Dále spis vedený kurátorem obsahuje zvláštní složky a to u dětí vykonávajících ústavní výchovu, u mladistvých ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody, u dětí, které jsou svěřeny do výchovy jiných fyzických osob než rodičů. Tyto zvláštní složky obsahují záznamy o návštěvách dětí, (viz. příloha č. 7), uskutečňované minimálně 1x za 3 měsíce. Jednotlivé písemnosti se označí spisovou značkou Om a pořadovým číslem písemnosti, které se zapisují do obsahu spisu, (viz. příloha č. 8).

2.4 Sociální šetření

Další nedílnou součástí práce kurátora pro mládež jsou sociální šetření, jehož výsledky se zapisují do shora popisované spisové dokumentace. Tato podkapitola se snaží za použití odborné literatury a zákonů přiblížit jeho podstatu.

Podle Novosada (2004, s. 34, 36), sociální šetření slouží k analýze situace, na níž navazuje návrh možných podpůrných opatření, je zdrojem údajů či informací pro klientskou dokumentaci a patří k metodám používaným při vypracovávání případové studie klienta v sociální práci. Jde o metodu v rozšířeném pojetí orientovanou na zjišťování sociálního zázemí, sociálních vztahů a soběstačnosti klienta. Při zpracování sociálního šetření se kombinuje metoda analýzy odborné dokumentace, popisu, pozorování a rozhovoru. Metody slouží k vyváženému zpracování údajů získaných od klienta, jeho blízkých, z klientova sociálního prostředí i od dalších pracovníků, kteří s klientem pracovali či pracují.

Výsledky či poznatky ze sociálního šetření se stávají podkladem pro stanovení strategie sociální intervence. Navržená a realizovaná podpora bývá dlouhodobá a její efekt by měl být průběžně monitorován. Skládá se z posloupných i souběžných kroků či opatření ve prospěch klienta, na nichž kooperuje řada odborníků například lékař, psycholog, pedagog, sociální pracovník, kurátor pro mládež atd..

2.4.1 Obsah sociálního šetření

Velmi důležité je v první řadě zjištění struktury rodiny, neboť její změna může být jádrem problému klienta. Podle internetového zdroje: <http://sem.dailly-4075.cz/>, může být rodina úplná, neúplná, doplněná, náhradní, družská, rozšířená. Je dobré doplnit i údaje o stabilitě rodiny: pevná, narušená, rozvrácená. Roli hrají výchovné problémy, které zahrnují i údaje o školní docházce, prospěchu, domácí připravenosti na výuku, mimoškolní činnost, volnočasové aktivity.... Pokud chce sociální pracovník získat celkový dojem o rodině a jejích členech, je nutné se zabývat i vzájemnými vztahy mezi jejími členy. Roli hraje rovněž samotná osobnost klienta, vyrovnaná či nevyrovnaná a dalších členů. Neméně důležitý je vztah klienta k dalším společenským skupinám, příbuzenským, přátelským, pracovním, zájmovým, k sousedům... Sociálně-ekonomickou situaci nám naznačí i věk rodičů při narození dítěte, vychází se z pojmu zralosti člověka po stránce psychické, fyzické a sociální. Dále rozhoduje vzdělání, zaměstnání a pracovní schopnosti klienta, příjmy a

výdaje. Důležitou podmínkou jsou dobré zdravotní poměry a hygienická úroveň, bytové poměry. Sociální šetření se provádí i v širším sociálním prostředí, kdy sociální pracovník rozmlouvá s přáteli, příbuznými i sousedy klienta. Rovněž se šetření provádí v organizacích a institucích. Těmi jsou například škola, zdravotní zařízení, soudy, poradny...

Cílem uvedených sociálních šetření je objektivně poznat situaci klienta, jeho poměry a identifikovat jeho sociální problémy. Je třeba zhodnotit všechny informace a rozhodnout, zda se jedná o sociální problém nebo sociální situaci, která je skutečně nežádoucí.

2.4.2 Legislativní úprava sociálních šetření

Legislativní úprava pro výkon sociálního šetření v praxi kurátora pro mládež vychází ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, a to zejména z §52 a §53.

V §52 jsou uvedena oprávnění zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany dětí, dále jen orgánů OSPOD:

- navštěvovat dítě a rodinu, ve které žije, v obydlí,
- zjišťovat v místě bydliště dítěte, ve škole, školském zařízení, ve zdravotnickém zařízení, v zaměstnání nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje,
- zjišťovat jak rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují,
- v jakých sociálních podmínkách dítě žije,
- jaké má dítě chování,
- pořizovat obrazové i zvukové záznamy dítěte v prostředí, v němž se zdržuje.

Tyto činnosti konají na základě zvláštního oprávnění, v němž je uvedeno jméno a příjmení zaměstnance, titul a zaměstnavatel a konkretizována činnost, kterou může tento zaměstnanec vykonávat.

V §53 jsou uvedeny povinnosti oslovených subjektů spolupracovat s orgány OSPOD. Na výzvu orgánu OSPOD jsou povinny státní orgány, další právnické, fyzické či pověřené osoby bezplatně sdělit údaje potřebné pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo pro účely rozhodování o vydání

pověření. Rodiče či osoby odpovědné za výchovu dítěte jsou povinni spolupracovat s orgány OSPOD při ochraně zájmů a práv dítěte. Na výzvu se dostavovat k osobnímu jednání, předložit listiny a další doklady, poskytnout nezbytné informace. Rodiče či osoby odpovědné za výchovu dítěte jsou dále povinni umožnit návštěvu zaměstnance orgánu OSPOD v obydlí popřípadě v jiném prostředí, kde dítě žije. V případě, že rodič či osoba odpovědná za výchovu dítěte nesplní shora uvedené povinnosti, zakládá tím skutkovou podstatu správního deliktu. Orgán OSPOD mu může následně do 6 měsíců ode dne, kdy byla povinnost porušena, uložit pořádkovou pokutu do 20.000,-Kč. Pokutu lze uložit opakovaně.

2.5 Prevence sociálně-patologických jevů

O pojmu prevence lze obecně hovořit jako o souboru opatření, která směřují k omezení, kontrole, popřípadě odstranění problému. Prevenci sociálně-patologických jevů lze rozdělit na primární, sekundární a terciární.

Primární prevence – zahrnuje činnosti zaměřené na nejširší populaci, které mají omezit vznik sociálně-patologických jevů. Jedná se především o osvětu formou přednášek, letáků, ale také o nabídky volnočasových aktivit.

Sekundární prevence – je určena pro všechny, kteří jsou ve větší míře ohroženi vznikem sociálně-patologických jevů, pro rizikové skupiny a jedince. Na rizikové faktory jsou zaměřeny modifikované preventivní aktivity - klubová činnost se zaměřením na problémové skupiny, poradny, psychoterapeutické aktivity....

Terciární prevence - je zaměřena na již narušené jedince a skupiny, jako jsou pachatelé trestných činů, prostitutky, lidé s různými závislostmi atd.. Terciární prevence se uskutečňuje například ve výchovných zařízeních, léčebnách, centrech pro lidi se závislostmi.

Při provádění činnosti sociální prevence se kurátoři pro mládež zaměřují na vyhledávání závadových part a jedinců ohrožených sociálně-patologickými jevy. V rámci specifické primární prevence, na základě žádostí a potřeb škol a školských zařízení v regionu, mohou realizovat preventivní programy – přednáškovou činnost například zaměřenou na trestní odpovědnost,

sociálně-patologické jevy, poruchy chování.... Základem těchto programů je posílení sebepřijetí dětí, respekt k sobě i kolektivu, vymezení hranic a posílení odmítavých postojů k závadovému chování. V rámci nespecifické primární prevence mohou být kurátoři pro mládež realizátory například víkendových pobytů určených pro znevýhodněné skupiny dětí a mládeže. Cílem těchto pobytů je prevence sociálně-patologických jevů. Cílovou skupinu mohou tvořit děti romského etnika, děti ze sociálně slabých rodin... Náplní těchto pobytových aktivit jsou především volnočasové aktivity. Tyto aktivity ukazují dětem nové možnosti kvalitního trávení jejich volného času. Sociálně-terapeutické činnosti pomáhají dětem v upevnění sociálních návyků.

Systém prevence podle internetového zdroje: http://www.ovajih.cz/view_list.php?section=35, musí umět zasahovat včas a efektivně a to se zaměřením nejen na dítě, ale také na rodiče tak, aby bylo možné realizovat co nejvíce alternativ řešení a předcházení výchovným problémům. Prevence je zaměřená na neakceptovatelné projevy chování a současně také na detekci a korekci nevhodných výchovných stylů rodičů. Za cíl si rovněž klade analyzovat příčiny sociálně-patologických jevů a jejich následné zmírnění vedoucí až k odstranění.

2.6 Proces při řešení výchovného problému

Ve své činnosti se kurátoři zaměřují na sledování vývoje dětí a mladistvých s poruchami chování. Kurátor musí prošetřit a zpracovat každý podnět, který obdrží. Spektrum podnětů je velmi různorodé, nejčastěji od institucí jako je: policie, škola, státní zastupitelství, soudy či návštěva samotného klienta či jeho rodičů, rovněž i anonymní zprávy – sdělené osobně, písemně, telefonicky.... Anonymní podněty či důvěrně získané zprávy jsou zaznamenávány do zvláštních složek spisu Om. Při šetřeních se tento zdroj informací neudává.

Po převzetí podnětu probíhá studium spisové dokumentace Om - pokud je na daného jedince již vedená. Zde se zjišťují základní data o něm, o jeho rodině, studují se všechny založené dokumenty. Zda se již podobný problém vyskytl apod. Pokud spis klienta není na oddělení sociálně – právní ochrany

děti veden, zakládá se prostřednictvím spisovny oddělení sociálně - právní ochrany dětí nový. Následně musí proběhnout šetření, která uzná kurátor pro mládež za vhodná, v rodině, v širším okolí, ve škole, na městských úřadech... Některá šetření se mohou nahradit písemným dožádáním dotčených institucí, většinou se jedná o školy a městské úřady. (V příloze č. 9 je uveden dotaz pro školu.)

Po prošetření podnětu a zjištěním poměrů klienta, ve kterých žije, vlivů, které na něho působí..., kurátor pro mládež posoudí zda v daném případě postačí jednorázová intervence vůči klientovi, rodině, či bude dál jeho vývoj sledovat. Za jednorázovou intervenci by se dal považovat například výchovný pohovor s nezletilcem, mladistvým a jeho zákonnými zástupci, zaměřený na danou problematickou oblast: jednorázové záškoláctví, drobné krádeže, experiment s drogou, přestupek.... Pokud se kurátor rozhodne mladistvého ponechat k dalšímu sledování a řešení, jedná se většinou o závažnější výchovný problém. Při sledování klienta se může jednat o dohodnuté schůzky s ním na úřadě, pravidelné dotazy ve škole na jeho chování, dotazování se zákonných zástupců na chování dítěte.....

V případě, že se problémové chování klienta stupňuje, výchovné pohovory se míjejí, může kurátor podat následující návrhy na uložení výchovných opatření, kterými jsou dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění: napomenutí, dohled, omezení. Často se přistupuje k formě dohledu, a to zejména dle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění. (Příklad návrhu na nařízení dohledu, je uveden v příloze č. 10.) Kurátoři se účastní jednání o nařízení všech jimi navržených opatření, podávají soudu zprávy k jednání či k průběhu opatření.

Pokud stanovený dohled nevede ke změně chování a bylo využito všech dostupných alternativ (například dobrovolný pobyt v diagnostickém ústavu, pobyt ve středisku výchovné péče, docházení do poraden ...). Nezletilci jsou i nadále problémoví a nezvladatelní, podávají kurátoři soudu podnět k nařízení ústavní výchovy dle § 46, odst. 2) zákona o rodině. (Příklad tohoto podnětu je uveden v příloze č. 11.) Po vyznačení právní moci na rozsudku o nařízení ústavní výchovy, zprostředkovávají umístění dětí do diagnostických ústavů. Zde je se zařízením vyjednáán termín umístění, který se následně sděluje

rodičům. Pokud rodiče dítě neumístí v daném termínu, může se podat soudu návrh na výkon rozhodnutí. (Příklad návrhu na výkon rozhodnutí, je uveden v příloze č. 12.) Kurátor musí zajistit a předat veškeré doklady a dokumenty, které jsou k umístění dítěte do diagnostického ústavu potřebné. Uvedené jsou v § 5, odst. 5, zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění. Jedná se o rozsudek o ústavní nebo ochranné výchově s vyznačenou právní mocí nebo usnesení o předběžném opatření, osobní list dítěte s přílohami, rodný list, občanský průkaz – pokud ho dítě má, výpis z katalogového listu žáka základní školy, případně poslední školní vysvědčení dítěte, kartičku zdravotní pojišťovny, očkovací průkaz, lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k umístění dítěte do diagnostického ústavu, ne starší 3 dnů a písemné vyjádření lékaře o aktuálním zdravotním stavu dítěte. Dále musí kurátor zajistit zaslání zdravotní dokumentace či výpisu z ní. Pro lepší diagnostiku je možné poslat, s označením důvěrné, i další kopie různých dokumentů. Následně jsou kurátoři povinni nejméně jednou za 3 měsíce navštěvovat děti, kterým byla nařízena ústavní výchova, v zařízení a být 1 x za 3 měsíce v kontaktu s rodiči nebo osobami odpovědnými za jejich výchovu za účelem odstranění důvodů, pro které bylo dítě umístěno do ústavního zařízení. V případě, že pominuly důvody pro nařízení ústavní výchovy, dávají soudu podněty na její zrušení. Po propuštění dětí nebo mladistvých z ústavní či ochranné výchovy pečují o to, aby tyto osoby byly přijaty do škol, vhodných učebních oborů a zaměstnání. V rámci této činnosti spolupracují se školami, úřady práce, zaměstnavateli apod.

K samostatné formě umístění dítěte do diagnostického ústavu patří podávání návrhu na vydání předběžného opatření dle zákona č. 99/1963 Sb., § 76a občanského soudního řádu, v platném znění. Podle internetového zdroje: <http://www.blansko.cz/urad/odbory/socialni/ospo-kurator-pro-mladez.php>, kurátoři podávají předběžné opatření v případě ohrožení života nebo příznivého vývoje dítěte. V současné době je předběžné opatření platné po dobu 1 měsíce. Pokud soud ve věci v této době nerozhodne – nezruší, či nenařídí ústavní výchovu, musí platnost předběžného opatření prodloužit o další měsíc. (V příloze č. 13 je uveden příklad návrhu na nařízení předběžného opatření, dle §76a, občanského soudního řádu.)

Shora uvedený proces řešení výchovného problému by se dal však nazvat jako hrubě orientační. Každý případ řešený kurátorem pro mládež je individuální. Měla by se dodržovat určitá uvedená posloupnost při řešení, ale jsou případy, kdy to nelze a musí se zkombinovat, co je v daném případě nejoptimálnější a dostupné. Například klient se dostává ke kurátorovi ve stavu a v situaci, kdy již nezbývá nic jiného, než přímo podat podnět na nařízení ústavní výchovy.

2.7 Trestní řízení ve věcech mládeže

Koblová (1997, s. 3, 34), ve své knize komentuje Úmluvu o právech dítěte, která je mezinárodně právním dokumentem, který kodifikuje práva dítěte formou smlouvy a je pro státy, jež ji ratifikovaly, závazná. ČR je Úmluvou vázána od 1. ledna 1993. Práva dítěte obsažená v jednotlivých člancích Úmluvy jsou zakotvena v právním řádu ČR v různých zákonech. Justice pro mladistvé se týká Článek 40 Úmluvy o právech dítěte, který Koblová komentuje: „Dítě v konfliktu se zákonem má právo na zacházení, které podporuje jeho smysl pro důstojnost a čest a bere ohled na jeho věk s cílem znovuzачlenění do společnosti. Dítěti se má dostat základních záruk a zákonné i jiné pomoci při jeho obhajobě. Soudní jednání a umístění do institucí bude pokud možno vyloučeno.“

Tento Článek 40 o právech dítěte v trestním řízení, je plně součástí Trestního zákona a Trestního řádu ČR. Od roku 2003 je v platnosti zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění.

Podle internetového zdroje <http://trestnirizeni.mujblog.info/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>, tento zákon rozlišuje pojem mladistvý - osoba, která dosáhla věku 15 let, ale ještě nedovršila 18. rok věku a pojem dítě - osoba mladší 15 let.

Trestné činy mladistvých se nazývají provinění. Aby se jednalo o provinění, za které by měl být mladistvý stíhán, popřípadě odsouzen, musí toto provinění vykazovat míru společenské nebezpečnosti vyšší než malou.

Mladistvý musí mít vždy obhájce. Do vazby jej lze vzít jen v opravdu výjimečných případech. V trestním řízení ve věcech mladistvých musejí všechny zúčastněné osoby dodržovat pravidla ochrany osobních údajů mladistvých, tj. mohou být zveřejňovány jen takové informace, které nemohou vést k odhalení totožnosti mladistvého. Všechny zúčastněné orgány, tj. policejní orgány, státní zástupce, soudci, úředníci probační a mediační služby či sociální pracovníci-kurátoři pro mládež musí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží.

Je-li mladistvý soudem shledán vinným, neukládá se mu trest, ale tzv. opatření. Zákon zná tři druhy opatření: výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření. Soud rovněž může upustit, případně podmíněně upustit od uložení opatření.

Druhy výchovných opatření:

Dohled probačního úředníka – v rámci tohoto dohledu probační úředník sleduje chování odsouzeného mladistvého v jeho prostředí.

Probační program – zde se jedná o programy sociálního výcviku, psychologického poradenství, vzdělávací či rekvalifikační programy nebo programy zahrnující společensky prospěšnou činnost.

Výchovné povinnosti – jedná se o povinnosti směřující k zajištění řádného života, např. povinnost bydlet s rodičem, nahradit způsobenou škodu, vykonat společensky prospěšnou činnost, podrobit se léčbě závislosti apod. .

Výchovné omezení – zde se jedná například o zákaz návštěv určitých akcí, zákaz styku s konkrétními osobami, zákaz užívání návykových látek apod. .

Napomenutí s výstrahou – soudce nebo v přípravném řízení státní zástupce mladistvému důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na důsledky, které mu hrozí, pokud by se v budoucnu dopouštěl další trestné činnosti.

Druhy ochranných opatření:

Ochranné léčení – může se jednat o léčení psychiatrické, protialkoholní, protitoxikomanické nebo sexuologické.

Ochranná výchova - se ukládá v případech, kdy o výchovu mladistvého není dostatečně postaráno, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána nebo

prostředí, v němž mladistvý žije, neskýtá záruku řádné výchovy. Vykonává se ve zvláštních ústavech pro mladistvé.

Zabrání věci či jiné majetkové hodnoty – týká se to věcí, které byly získány trestným činem nebo věcí, které ohrožují bezpečnost, či věcí, které náleží mladistvému, kterého nelze odsoudit, nebo u něhož bylo upuštěno od uložení opatření.

Druhy trestních opatření:

Obecně prospěšné práce – horní hranice je poloviční oproti trestu obecně prospěšných prací ukládanému dospělým pachatelům, musí se přihlídnout k možnostem mladistvého a jeho poměrům.

Peněžitě opatření – může být uloženo ve výši 1.000,- Kč až 500.000,- Kč, je-li mladistvý výdělečně činný nebo to umožňují jeho majetkové poměry.

Peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu – jedná se o určitou pohružku peněžitým opatřením. Mladistvému se stanoví zkušební doba. Pokud v ní nepovede řádný život, bude muset zaplatit stanovenou částku peněžitého opatření.

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty – lze uložit, jedná-li se o věc, která byla použita ke spáchání provinění nebo k tomu byla určena, nebo o věc získanou proviněním či ji získal za věc získanou proviněním.

Zákaz činnosti – uložený zákaz nesmí být na překážku přípravě na povolání mladistvého a nesmí být delší než 5 let.

Vyhoštění – lze uložit jen cizincům, kteří v České republice nemají rodinu a nemají zde ani azyl.

Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem – je to obdobné jako u dospělých pachatelů, jedná se o formu pohružky odnětím svobody. Mladistvému se stanoví zkušební doba a pokud v ní nepovede řádný život, bude muset vykonat odnětí svobody v příslušné věznici pro mladistvé.

Odnětí svobody nepodmíněné – lze je uložit jen tehdy, kdy by žádná jiná opatření nevedla k dosažení účelu zákona, tj. zejména k nápravě mladistvého. Oproti dospělým obviněným se trestní sazby snižují na polovinu, přičemž dolní hranice nesmí přesáhnout jeden rok a horní hranice 5 let odnětí svobody. Pouze v případech, kdy by dospělému pachateli mohl být uložen výjimečný trest, může být opatření odnětí svobody uloženo mladistvému až na 10 let. Toto

trestní opatření se vykonává odděleně od dospělých odsouzených ve zvláštních věznicích pro mladistvé nebo alespoň ve zvláštním oddělení věznice.

Řízení ve věcech dětí do 15 let

Děti do patnácti let nejsou trestně odpovědné, tedy nemohou být stíhány za spáchání trestného činu. Pokud se dopustí jednání, které jinak nese znaky trestného činu, koná se řízení podle občanského soudního řádu - nikoliv podle trestního řádu. V tomto řízení musí mít dítě opatrovníka, zpravidla je jím advokát. Pokud soud neupustí od uložení opatření, může dítěti uložit:

- dohled probačního úředníka
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- ochrannou výchovu

2.7.1 Proces při řešení trestné činnosti

Úloha kurátora pro mládež v procesu řešení trestné činnosti, by se dala popsat jako doprovázení klienta a jeho rodiny všemi stupni trestního řízení od zahájení trestního stíhání po uložení a výkon opatření. V průběhu řízení posuzuje a následně poté u hlavního líčení doporučuje vhodné prostředky ke splnění výchovného účelu řízení. (Základní osnova postupu práce je zpracovaná ve formě ISO normy Městského úřadu Česká Lípa, je uvedena v příloze č. 14.)

Podnět k zahájení práce s klientem a jeho rodinou vychází obvykle ze zahájení trestního stíhání u mladistvých a u nezletilců vyrozuměním o podezření ze spáchání činu jinak trestného. Kurátor pro mládež je vyrozumíván o všech úkonech spojených s trestním řízením – výsledky, rekonstrukce, rekognice, seznámení s výsledky vyšetřování, hlavní líčení apod.. Jsou mu zasílána všechna opatření a usnesení orgánů činných v trestním řízení, ustanovení obhájce, přibrání soudních znalců atd.. Kurátor se společně s mladistvým účastní všech úkonů, o kterých je vyrozuměn. Součástí vyšetřovacího spisu je jeho zpráva o poměrech mladistvého, jejímž účelem by mělo být seznámení orgánů činných v trestním řízení s osobou klienta, s

prostředím ve kterém vyrůstá, s faktory, které se podílely na jeho vývoji, na motivaci, která ho k činu vedla, na jeho postoji k provinění a v neposlední řadě k návrhu vhodných opatření, která by mohla mít vliv na jeho změnu chování a jednání. (V příloze č. 15 je uvedena zpráva na mladistvého, kdy údaje jsou zpracovány z ohledem na ochranu osobních údajů klienta.)

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Tato bakalářská práce je zaměřena na profesi kurátora pro mládež. Teoretická část si kladla za cíl popsat činnosti, které jsou s ní spojené. Praktická část by se měla zaměřit na určité zmapování náhledu vybraného vzorku respondentů = kurátorů pro mládež v Libereckém kraji, na různé aspekty jejich pracovního života, jejich názory na otázky, které musí ve své profesi řešit. Praktická část si rovněž klade za cíl zjistit, zda kurátorům pro mládež zaměstnavatel zajišťuje optimální podmínky pro výkon jejich profese, například zda jim zajišťuje supervizi, zda mají možnost dalšího vzdělávání apod..

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části by tedy mělo být zjištění, jaký mají respondenti názor na svou práci a na podmínky, které jim zajišťuje zaměstnavatel. Výstupem by měl být určitý návod na to, co by bylo dobré z tohoto hlediska změnit.

3.2 Stanovení předpokladů

- 1) Většina respondentů nemá zaměstnavatelem zajištěnou pravidelnou supervizi.
- 2) Většina respondentů, kteří pracují jako kurátoři pro mládež více než 5 let, na sobě pozoruje nějaký ze znaků syndromu vyhoření.
- 3) Větší část respondentů si myslí, že nejvíce je v práci časově zatěžuje administrativa.
- 4) Menší část respondentů si bude myslet, že mají dostatek času na práci s klientem a jeho rodinou.

3.3 Použité metody

Při vypracování praktické části byla použita metoda dotazníku (viz. příloha č.16). Vzhledem ke skutečnosti, že práci kurátora pro mládež již řadu let vykonávám, zaměřila jsem se na otázky, které považuji pro kvalitní výkon této profese za velmi důležité, tj. vzdělávání, spokojenost s prací, pracovní náplň z pohledu respondentů-kurátorů pro mládež. Dalším zájmem bylo zjistit názor respondentů na některé zásadní otázky (například otázka 15 a 16).

Dotazník byl respondentům rozeslán e-mailem.

3.4 Popis zkoumaného vzorku

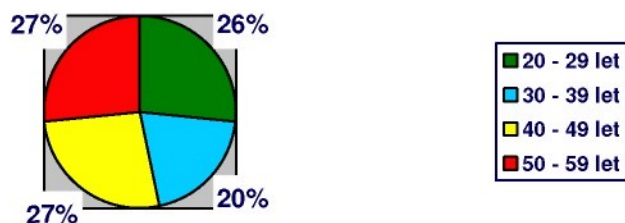
Jako výzkumný vzorek byli vybráni kurátoři pro mládež z městských úřadů a magistrátu Libereckého kraje. Dotazník byl rozeslán celkem 22 respondentům. Zpět se vrátilo 15 dotazníků, které byly následně vyhodnoceny.

Ve zkoumaném vzorku bylo 13 % mužů a 87 % žen.

Věkový průměr respondentů byl 39,53 roku. Jejich rozložení z hlediska 4 věkových skupin je znázorněno v grafu č.2.

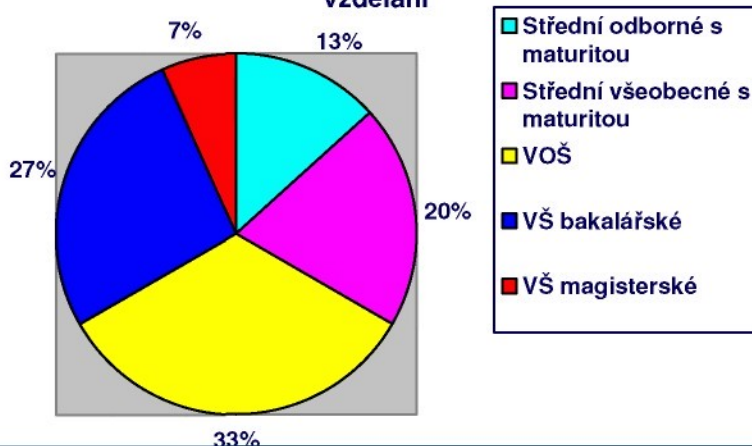
Graf č.2: Rozložení respondentů z hlediska věku

Podle úrovně vzdělání lze rozdělit respondenty tak, jak je uvedeno v grafu číslo 3.

Dále 26,7 % respondentů uvedlo, že nemá vzdělání v oboru sociální práce či speciální pedagogika.

Graf č.3: Rozdělení respondentů z hlediska vzdělání

3.5 Výsledky a jejich interpretace

První předpoklad zněl, že většina respondentů sdělí, že jim zaměstnavatel nezajišťuje pravidelnou supervizi.

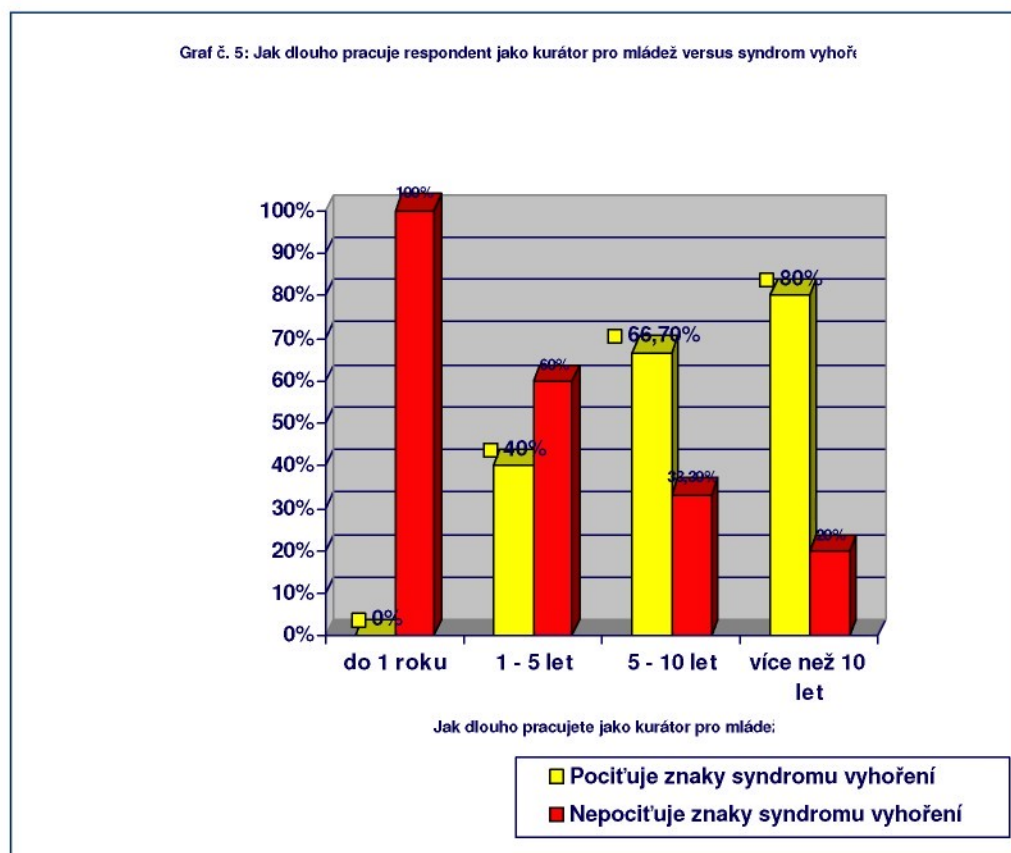

Jak ukazuje graf č. 4, výsledek dotazníkového šetření tuto hypotézu potvrdil, pouze 26,7 % respondentů odpovědělo, že jim zaměstnavatel supervizi zajišťuje, ostatních 73,3 % uvedlo, že ne. Na tomto výsledku je zřejmé, že státní instituce stále ještě plně neuznávají přínos supervize pro pracovníky, kteří v jejich rámci pracují v pomáhající profesi.

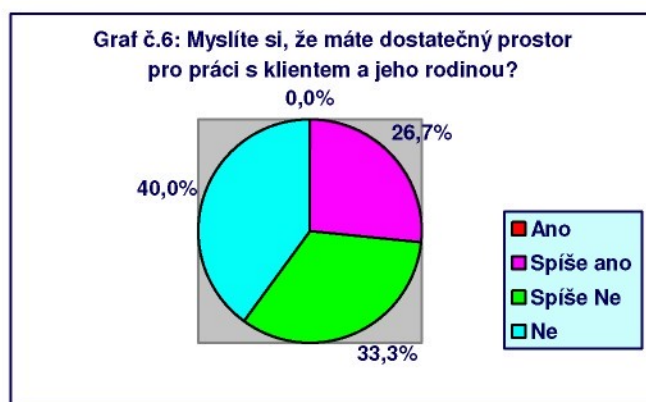
Druhým předpokladem bylo, že respondenti budou ve své práci považovat za nejvíce časově náročnou administrativu. Jak vyplývá z tabulky č.1, tak tomu skutečně je. Administrativu označilo v dotazníku jako nejvíce časově náročnou 40 % (tj. 6 z 15) respondentů.

Tabulka č.1: Časová náročnost jednotlivých úkonů v práci kurátora pro mládež dle názoru respondentů						
Úkon	Administrativa	Práce v terénu	Návštěvy dětí v ústavech 4 x ročně	Návštěvy rodičů dětí v ústavní péči min. 4 x ročně	Účast při úkonech v trestním řízení	Spolupráce se školami
Náročnost						
1 (nejvíce zatěžující)	6	1	2	4	0	2
2	4	2	2	5	2	1
3	2	1	7	1	3	0
4	2	3	1	3	2	4
5	1	5	2	2	3	4
6 (nejméně zatěžující)	0	3	1	0	5	4

Třetí předpoklad zněl, že většina respondentů, kteří pracují v pozici kurátora pro mládež více než 5 let na sobě pozorují určité znaky syndromu vyhoření. Graf č. 5 tuto hypotézu jednoznačně potvrzuje. Z tohoto grafu vyplývá, že čím déle respondenti na této pozici pracují, tím více přiznávají, že určité znaky syndromu vyhoření pozorují.

Čtvrtým předpokladem bylo, že menší část respondentů si bude myslet, že má dostatečný časový prostor pro práci s klientem a jeho rodinou. Z grafu č. 6 vyplývá, že ani jeden respondent neodpověděl ano a pouze 26,7 % respondentů odpovědělo, že spíše ano.

Další okruh otázek v dotazníku se týkal spokojenosti respondentů s prací, pracovními podmínkami a toho, jak jim je zaměstnavatel zajišťuje.

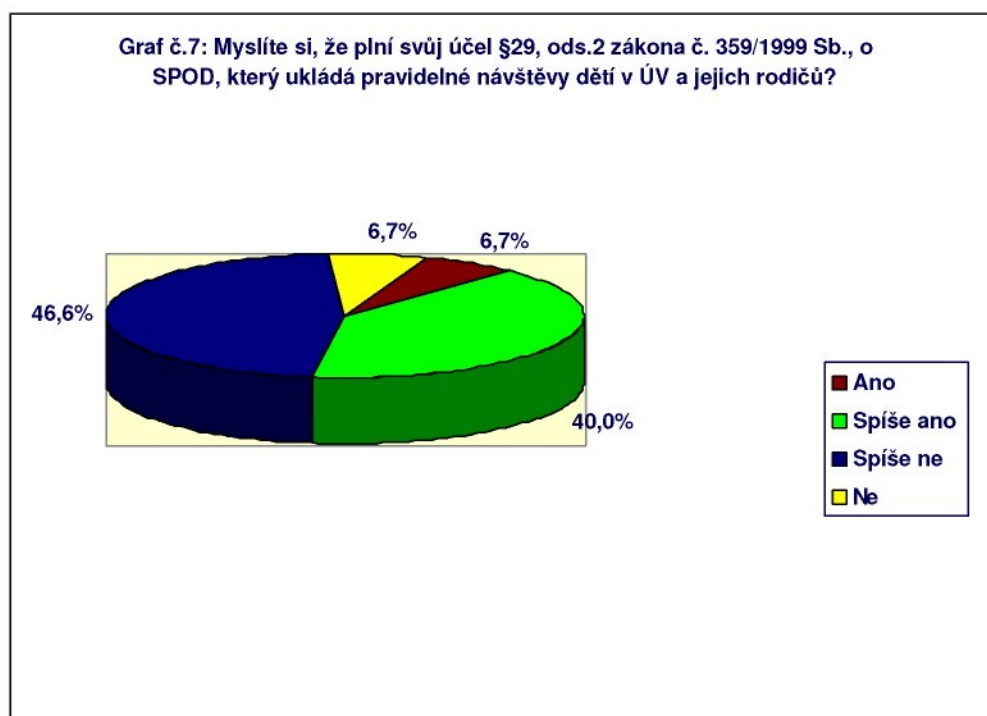
Na otázku, zda cítí, že ho profese kurátora pro mládež profesně naplňuje, odpověděli respondenti tak, jak je uvedeno v tabulce č.2, řádek 1. Z této tabulky vyplývá, že většina respondentů cítí, že je tato profese naplňuje, pouze 6,7 % odpovědělo rezolutně, že ne.

V odpovědi na otázku, zda jim zajišťuje zaměstnavatel optimální podmínky pro výkon práce, odpovědělo více respondentů, že ne či spíše ne (tabulka č. 2, řádek 2). Z tohoto je patrné, že i když respondenti nemají dle svého názoru optimální podmínky pro výkon své profese zajištěné zaměstnavatelem, většinu z nich jejich práce naplňuje a baví. Další řádek tabulky č. 2 ukazuje, že nespokojenost respondentů se zajištěnými podmínkami nepramení pouze z nezajištění vzdělání, jelikož si většina respondentů myslela, že jim zaměstnavatel zajišťuje vzdělávání v dostatečném rozsahu.

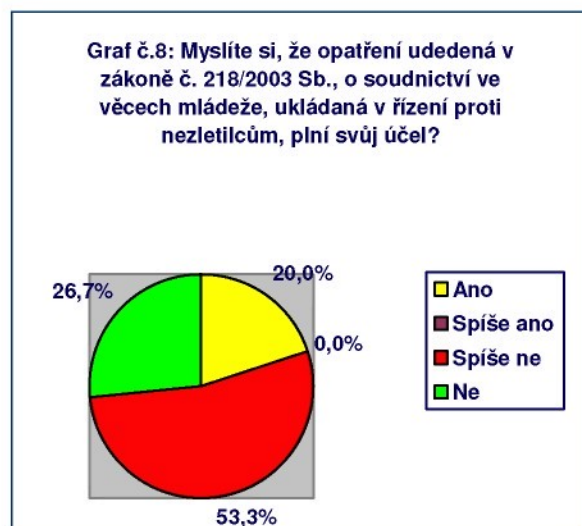
Tab.č.2: Spokojenost respondentů s jednotlivými aspekty práce kurátora pro mládež				
	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne
Naplňuje Vás profesně práce kurátora pro mládež?	13,3 %	66,7 %	13,3 %	6,7 %
Zajišťuje Váš zaměstnavatel optimální podmínky pro výkon Vaší práce?	6,7 %	33,3 %	46,7 %	13,3 %
Zajišťuje Vám zaměstnavatel další vzdělávání v dostatečném rozsahu?	46,7 %	20 %	33,3 %	0

Poslední dvě otázky v dotazníku byly zaměřeny na zhodnocení účelu dvou konkrétních úkonů, které musí kurátor pro mládež vykonávat. Jednalo se o návštěvy dětí v ústavní výchově a o návštěvy v rodinách jejich rodičů, kdy tyto návštěvy jsou striktně stanoveny zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění.

Jak ukazuje graf č. 7, nadpoloviční část respondentů si myslela, že svůj účel toto ustanovení neplní (6,7%) či spíše neplní (46,6 %), 6,7 % odpovědělo jednoznačně, že ano a 40,0 % spíše ano.

Další otázka se zabývala tím, zda plní účel opatření ukládaná nezletilcům dle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. V tomto případě 53,3 % respondentů odpovědělo, že spíše ne a 26,7 % odpovědělo jednoznačně, že ne. Pouze 20 % respondentů odpovědělo, že ano (viz graf č. 8).

3.6 Shrnutí praktické části a diskuse

V předcházející podkapitole práce je provedeno vyhodnocení a interpretace výsledků dotazníkového šetření. Cílem této podkapitoly je podrobnější rozbor získaných výsledků.

Zajímavou skutečnost lze již spatřovat ve složení výzkumného vzorku z hlediska pohlaví. Převážnou část (87 % respondentů) tvořily ženy. Výsledek ukazuje, že profese kurátora pro mládež je jako každá oblast sociální práce přefeminizována. Tím nelze tvrdit, že by muži byli lepšími či horšími sociálními pracovníky či kurátory pro mládež, nicméně právě v této oblasti by bylo dobré síly vyrovnávat. Role muže se tradičně pojí s větší dávkou přirozené autority, navíc může být kurátor pro mládež pozitivním mužským vzorem pro klienta vyrůstajícího v rodině, kde mužský vzor selhal. Z pohledu praxe bývá tento fakt častý.

Prvním souborem otázek, na které se dotazníkové šetření zaměřilo, byla spokojenost respondentů s přístupem zaměstnavatele k nim a zajištění optimálních podmínek pro práci, jako je další vzdělávání apod.. Na přímou otázku, zda kurátorům pro mládež zajišťuje zaměstnavatel optimální podmínky pro výkon profese, odpověděla většina respondentů, že ne či spíše ne, a většina odpověděla, že jim zajišťuje zaměstnavatel další vzdělávání v dostatečném

rozsahu. Drtivá většina respondentů také odpověděla, že je jejich práce profesně naplňuje, což by mohlo znamenat, že svou práci nepovažují za pouhý zdroj finančního příjmu, ale vnímají ji jako své poslání.

Co lze považovat za velmi negativní výsledek dotazníkového šetření, je potvrzení prvního předpokladu, že většina respondentů nemá zaměstnavatelem zajištěnou pravidelnou supervizi. Pravidelnou supervizi na pracovišti má od svého zaměstnavatele zajištěnu pouze 26,7 % respondentů.

V současné době se stále více zdůrazňuje využití supervize, je znám její pozitivní vliv na spokojený pracovní život a rovněž na kvalitu interpersonálních vztahů na pracovišti. Z tohoto výsledku by se dalo vyvodit, že u státních institucí stále převažuje nízká flexibilita a vůbec ochota přijmout fakt, že sociální práce, je práce psychicky náročná a často morálně i finančně nedocenená. Na kurátora pro mládež se stále více pohlíží jako na „úředníka“, nikoliv jako na pracovníka v pomáhající profesi. Většina tajemníků, přednostů městských úřadů a magistrátů, v jejichž rámci kurátoři pro mládež působí, většinou ani netuší, k čemu supervize slouží, popřípadě ji blokují jako z jejich pohledu nesmyslnou, zbytečnou a především nákladnou záležitost.

V tomto směru by se jevilo jako řešení tohoto stavu, navržení tvorby určitých standardů určených pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kde by byla zakotvena i povinnost zaměstnavatele zajišťovat pro zaměstnance, na určité pracovní pozici, pravidelnou supervizi.

Další souvislost, která byla při dotazníkovém šetření zjišťována byla ta, zda respondenti na sobě pozorují známky syndromu vyhoření a po kolika letech k jejich výskytu dochází. Zde se potvrdil druhý předpoklad, že z těch, co dělají kurátora pro mládež déle, než 5 let, odpoví, že nějaké znaky syndromu vyhoření na sobě pozorují, zatímco těch, co tuto práci dělají méně let, je menšina. I zde může být spatřována souvislost v chybějící supervizi na pracovišti. Jako dalším možným vysvětlením se jeví i počáteční nadšení nových pracovníků z této velice zajímavé práce a z jejich následným „vystřízlivěním“, neboť značnou část této práce v současné době tvoří administrativa, která mnohdy slouží pouze k účelu kontroly vytíženosti jednotlivých pracovníků a na práci v terénu, s rodinou poté zbývá minimum času.

To, že největší část pracovní doby zabírá administrativa se domnívá 40 % respondentů. Toto je však fakt, se kterým se toho zřejmě mnoho dělat nedá, neboť kurátor pro mládež spolupracuje s mnoha různými institucemi a komunikace s nimi je založena převážně na „papírové“, popřípadě e-mailové formě. Vybavení každé písemnosti v rámci úřadu je spojeno s poměrně velkým časovým úsekem (písemnost se musí řádně vypracovat, zapsat do různých systémů, vygenerovat číslo jednací atd.). Nelze se tedy divit, že 73,3 % respondentů v dotazníku odpovědělo, že nemá dostatečný prostor pro práci s klientem. V tomto směru se jeví řešením možnost navýšení počtu pracovníků a zmenšení jejich terénů. Práce v terénu a celkově práce s rodinou a klientem by měla být stěžejním prvkem této profese. Jak jinak může kurátor pro mládež ovlivnit chování svého klienta v jeho přirozeném prostředí, než tím, že s ním bude řešit jeho současnou situaci, intenzivně pracovat s jeho rodinou a navštěvovat je v domácnosti. Ideální stav, kterým by mělo být co nejvíce práce v terénu nejspíše nikdy nenastane. Většina kurátorů pro mládež se cítí být přetížena administrativou, v terénu pak činí pouze úkony nutné k vyřízení žádostí různých institucí a nemá časový prostor na například depistážní či primárně-preventivní práci v terénu.

V poslední části dotazníku byly respondentům položeny dvě dílčí otázky, zabývající se konkrétními činnostmi, které musí kurátor pro mládež vykonávat. Obsahy těchto otázek patří mezi kurátory k často diskutovaným tématům.

První otázkou bylo, zda podle nich plní účel opatření ukládaná nezletilcům dle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. V tomto případě 53,3 % respondentů odpovědělo, že spíše ne a 26,7 % odpovědělo jednoznačně, že ne. Pouze 20 % respondentů odpovědělo, že ano. Jako možným řešením by se mohlo jevit předložení těchto výsledků legislativě, kompetentní zahrnout do zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, rozšíření spektra ukládaných opatření.

U druhé otázky se jednalo o návštěvy dětí v ústavní výchově a o návštěvy v rodinách jejich rodičů, kdy tyto návštěvy jsou striktně stanoveny zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění. V tomto případě si nadpoloviční část respondentů myslela, že svůj účel tyto

ustanovení neplní (6,7%) či spíše neplní (46,6 %), pouze 6,7 % odpovědělo jednoznačně, že ano a 40,0 % spíše ano.

Ze získaných výsledků se lze domnívat, že u otázky návštěv dětí ve výchovném zařízení, jsou názory kurátorů pro mládež v určité rovnováze, mají svá pozitiva i negativa.

Mezi relativní pozitivum by se dal zařadit fakt, že část rodičů navštěvuje své děti umístěné v ústavních zařízeních minimálně nebo vůbec a kurátor pro mládež těmito svými návštěvami supluje roli rodiny. Z praxe lze uvést, že většina dětí se na návštěvu svého kurátora těší, dovídá se od něho informace o poměrech v rodině apod.. Kurátor je pro dítě osobou, která přijela pouze za ním a svou pozornost věnuje pouze jeho osobě.

Mezi negativa by se mohla počítat časová a finanční náročnost těchto návštěv. Děti řešené kurátorem pro mládež bývají převážně umísťovány ve výchovných ústavech, daleko od regionu bydliště.

U otázky týkající se návštěv rodičů, zde jsou odpovědi opět v relativní rovnováze. Jako pozitivum návštěv by se dal považovat stálý tlak na rodinu, aby upravila své poměry natolik, aby se mohlo dítě vrátit zpět do rodiny.

Zde by však měl být brán zřetel na to, že u dětí umísťovaných kurátorem pro mládež se vyskytují socio-patologické jevy, poruchy chování. Jejich resocializační proces je dlouhodobější záležitostí a týká se především dětí, rodina má často podmínky pro návrat dítěte zpět, ale nechce ho, neboť ho není schopná výchovně zvládnout. Návštěvy všech rodičů se i přes tuto skutečnost musí vykonávat. Navrhovaným opatřením by mohlo být omezení pravidelných návštěv u rodičů daných zákonem, na interval 6 měsíců a další návštěvy ponechat na úvaze, dle potřeby kurátora pro mládež.

4 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala širokým spektrem práce kurátora pro mládež - pracovníka oddělení sociálně-právní ochrany dětí, pracovníka v pomáhající profesi. Jejím cílem bylo charakterizovat práci kurátora ve všech formách sociální práce s mladistvými, nezletilci a rovněž zjistit názor kurátorů pro mládež na podmínky pro svou činnost, které jim zaměstnavatel zajišťuje.

Práce byla rozdělena na dvě stěžejní části. První, teoretická část práce, se za pomoci odborných zdrojů snažila popsat pozici, profesi kurátora pro mládež a činnosti, které v souvislosti s mládeží vykonává. Zde je popisován kurátor pro mládež, jakými činnostmi se zabývá, jaké metody práce s mládeží používá, s jakou cílovou skupinou pracuje, s jakými institucemi spolupracuje, v jaké legislativě se musí orientovat. Pozornost je rovněž věnována pojmům, které pomocí odborné literatury přibližují problematiku klientů kurátora pro mládež. Je zde uvedeno jakým způsobem musí řešený případ administrativně ošetřit, vést spisovou dokumentaci klienta. Je zde popisována podstata sociálního šetření. Následující podkapitoly se zabývají třemi hlavními okruhy činností. Prvním okruhem je prevence sociálně-patologických jevů, druhým pak proces při řešení výchovného problému. Třetí okruh přibližuje trestní řízení ve věcech mládeže a funkci kurátora pro mládež v trestním řízení.

Druhá, praktická část, se za pomoci dotazníků zabývala zjišťováním postojů vybraného vzorku – kurátorů pro mládež Libereckého kraje k několika oblastem vztahujícím se k jejich profesní pozici - vzdělávání, spokojenosti v profesi a dále k oblasti dílčích činností daných zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění a zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. Výsledky ukazovaly, že kurátoři pro mládež jsou v oboru dostatečně vzdělaní, uvítali by však i další průběžné vzdělávání. Dále bylo zjištěno, že i přes fakt, že jim zaměstnavatelé neposkytují dostatečné zázemí, je tato profese vnitřně naplňuje. K tomuto i následujícím otázkám, které se týkaly dílčích činností spojených se zákony, je věnována pozornost v podkapitole 3.6.

Bakalářskou práci doplňují přílohy, které jsou určené pro dokreslení popisovaných skutečností.

5 NÁVRH OPATŘENÍ

Navrhovaným opatřením, v souvislosti se zjištěným faktem feminizace v pomáhajících profesích, by bylo její finanční i mediální zatraktivnění. Muž se i dnes považuje za živitele rodiny a jeho profese udává i určitý statut ve společnosti.

K otázce vzdělání a vzdělávání kurátorů pro mládež bylo zjištěno, že sledovaný vzorek respondentů má dostatečné vzdělání k výkonu své profese, ale uvítali by i další formy průběžného vzdělávání, jakými jsou odborné semináře k dané oblasti činností, častější vzájemné konfrontaci stylů práce při řešení atypických případů.

Negativní výsledek dotazníkového šetření, byl v otázce zajišťování supervize zaměstnavatelem. Navrhovaným opatřením by se jevil návrh tvorby standardů, určených pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kde by byla zakotvena i povinnost zaměstnavatele zajišťovat pro zaměstnance, na dané pracovní pozici, pravidelnou supervizi.

Výsledek většinové absence supervize na pracovišti se vztahuje i k otázce projevů znaků syndromu vyhoření u pracovníků v pomáhající profesi, tedy i kurátorů pro mládež. Zde by návrhem opatření mohlo být opět zavedení standardů, určených pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kde by zajišťování supervize pro dané pracovníky, bylo zakotveno jako povinnost zaměstnavatele.

K otázce stále přibývajících administrativy a s tím spojené snížení práce v terénu, s rodinou a klientem, je možné uvést, že řešením se jeví navýšení počtu pracovníků a zmenšení jejich terénů. Práce v terénu a celkově práce s rodinou a klientem, by měla být stěžejním prvkem této profese.

Poslední zkoumané otázky se zabývaly konkrétními činnostmi, které musí kurátor pro mládež vykonávat. První otázkou bylo, zda podle nich plní účel opatření ukládaná nezletilcům dle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění. Jako možné doporučení řešení, by se mohlo jevit předložení těchto výsledků legislativě, kompetentní zahrnout do zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, rozšíření spektra ukládaných opatření.

U druhé otázky se jednalo o návštěvy dětí v ústavní výchově a o návštěvy v rodinách jejich rodičů, kdy tyto návštěvy jsou dány zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění. Ze získaných výsledků bylo zjištěno, že u otázky návštěv dětí ve výchovném zařízení, jsou názory kurátorů pro mládež v určité rovnováze, mají svá pozitiva i negativa. Mezi relativní pozitivum by se dal zařadit fakt, že část rodičů navštěvuje své děti umístěné v ústavních zařízeních minimálně nebo vůbec a kurátor pro mládež těmito svými návštěvami supluje roli rodiny. Mezi negativa by se mohla počítat časová a finanční náročnost těchto návštěv.

U otázky týkající se návštěv rodičů, zde jsou odpovědi opět v relativní rovnováze. Jako pozitivum návštěv by se dal považovat stálý tlak na rodinu, aby upravila své poměry natolik, aby se mohlo dítě vrátit zpět do rodiny.

Zde by však měl být brán zřetel na to, že u dětí umístovaných kurátorem pro mládež se vyskytují socio-patologické jevy, poruchy chování. Jejich resocializační proces je dlouhodobější záležitostí a týká se především dětí, rodina má často podmínky pro návrat dítěte zpět, ale nechce ho, neboť ho není schopná výchovně zvládnout. Návštěvy všech rodičů se i přes tuto skutečnost musí vykonávat. Navrhovaným opatřením by mohlo být zkrácení pravidelných návštěv u rodičů daných zákonem, na interval 6 měsíců a další návštěvy ponechat na úvaze, dle potřeby kurátora pro mládež.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

FIALA, J. a KOL. *Malá právnícká encyklopedie*. 3. vyd. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-186-3.

HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.

JAKUBKA, J. *Nový zákoník práce*. Olomouc: ANAG, 2006. ISBN 80-7263-347-3.

KOBLOVÁ, S. *Práva dítěte v dokumentech*. 1. vyd. Praha: MV, 1997. ISBN 80-8521-56-7.

KRAUSOVÁ, L. NOVOTNÁ, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-214-1.

KUCHARSKÁ, A. *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-356.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, O. a KOL. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-658.

MATOUŠEK, O. KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.

MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2511-5.

NOVOSAD, L. *Základy teorie a metod sociální práce II. díl.* 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2004. ISBN 80-7083-890-6.

NOVOTNÁ, V. BURDOVÁ, E. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí – Komentář.* 3. vyd. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-72-6.

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie.* 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. ISBN 80-7083-750-0.

SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, II. díl.* 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2001. ISBN 80-7083-495-1.

SVOBODA, M. a KOL. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících.* 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-545-8.

ŠVINGALOVÁ, D. PEŠATOVÁ, I. *Uvedení do výzkumu a metodika tvorby bakalářské práce.* 1 vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. ISBN 80-7372-046-9.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat.* 2. vyd. Praha: Slon, 2005. ISBN 80-86429-36-9.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

Časopisy:

HOVORKA, D. *Právo a rodina* č. 5/2007. Praha: Linde, 2007. ISSN 1212-866X.

KOVÁŘOVÁ, D. *Právo a rodina* č.8/2006. Praha: Linde, 2006. ISSN 1212-866X.

NOVOTNÁ, V. *Právo a rodina č.8/2008*. Praha: Linde, 2008.
ISSN 1212-866X.

Leták:

PMS ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace pro pachatele trestné činnosti*.
Propagační materiál Probační a mediační služby České republiky.

Zákony:

zákon č. 359/99 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění
zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění
zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění
zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve
školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních,
v platném znění
zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění
zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění
zákon č. 158/1992 Sb., trestní řád, v platném znění
zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění
zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění

Internetové zdroje:

http://www.ovajih.cz/view_list.php?section=35, staženo 10. 11. 2007
<http://www.blansko.cz/urad/odborv/socialni/ospo-kurator-pro-mladez.php>
<http://sem.detaily-407.cz/>, staženo 14. 11. 2007
<http://trestnirizeni.mujblog.info/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>, staženo 20. 7. 2008

7 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1** - Náplň práce kurátora pro mládež (viz text - s. 13)
- Příloha č. 2** - Pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí (viz text - s. 17)
- Příloha č. 3** - Závěrečná zpráva střediska výchovné péče (viz text - s. 19)
- Příloha č. 4** - Sociální záznam č.4 (viz text - s. 26)
- Příloha č. 5** - Sociální záznam č.4a (viz text - s. 26)
- Příloha č. 6** - Záznam o úkonech (viz text - s. 26)
- Příloha č. 7** - Záznamy o návštěvách dětí (viz text - s. 26)
- Příloha č. 8** - Obsah spisu (viz text - s. 26)
- Příloha č. 9** - Dotaz pro školu (viz text - s. 31)
- Příloha č. 10** - Návrh na dohled (viz text - s. 31)
- Příloha č. 11** - Podnět k nařízení ústavní výchovy (viz text - s. 31)
- Příloha č. 12** - Návrh na výkon rozhodnutí (viz text - s. 32)
- Příloha č. 13** - Návrh na předběžné opatření dle §76a), zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění (viz text- s. 32)
- Příloha č. 14** - ISO Norma – Trestná činnost (viz text - s. 36)
- Příloha č. 15** - Zpráva pro účely trestního řízení (viz text - s. 37)
- Příloha č. 16** - Dotazník (viz text - s. 39)

NÁPLŇ PRÁCE

Místo výkonu práce:

Příjmení a jméno:

Funkce: sociální kurátor

I. Platová třída: 9.

II. Dle katalogu prací sociální kurátor vykonává a zodpovídá:

2.10 Státní správa a samospráva

2.10.1 Referent státní správy a samosprávy Práce a sociálních věcí

Obsah činností:

Povinnosti, práva a odpovědnost vyplývající z vykonávané funkce:

- plánuje, provádí sociální depistáže, zajišťování informací a odborných podkladů pro sociální práci, včetně jejich zpracování
- poskytuje sociální pomoc, zpracovává písemné podklady a účastní se na jednáních v zájmu klientů s jinými odborníky, se správními orgány, soudy, nestátními organizacemi a dalšími institucemi
- koordinuje práci se státními i nestátními institucemi na vymezeném územním celku
- vykonává sociálně-právní a sociálně-pedagogické poradenství, sociálně výchovnou prevenci, sociální práci s problémovými rodinami, skupinami nebo jednotlivci
- samostatně vykonává specializované agendy v péči o rodinu a dítě – kurátor pro mládež
- za svěřený úsek vede evidenci a pracuje s nezletilými, mladistvými a osobami do 19 let věku, u kterých byla prodloužena ústavní nebo ochranná výchova

- dodržuje mlčenlivost o skutečnostech zjištěných v souvislosti s výkonem povolání, a to po skončení pracovního poměru
- zpracovává podklady pro statistické údaje, podílí se na zpracování agendy, vede rejstříky, spisovou dokumentaci a další administrativu
- provádí veškerá šetření na svěřeném úseku, zpracovává zprávy pro orgány činné v trestním řízení, účastní se na trestním řízení mladistvých, může ve vhodných případech podávat odvolání ve prospěch mladistvého
- spolupracuje s orgány obcí, specialisty v oboru psychologie, psychiatrie a pedagogiky, občanskými sdruženími a charitativními organizacemi
- sleduje nepříznivé vlivy působící na děti, zjišťuje příčiny jejich vzniku a dále provádí opatření k omezování působení těchto vlivů na děti. Využívá ke své práci projektů sociální prevence odboru sociálních věcí a zdravotnictví
- při své práci dodržuje etické zásady sociálního pracovníka, kodexy, vnitřní směrnice organizace
- vykonává pohotovost na základě plánu dosažitelnosti
- dle pokynů vedoucího oddělení zabezpečuje další činnosti

Datum a podpis zaměstnavatele:

Datum a podpis zaměstnance:

Město Česká Lípa
starostka

POVĚŘENÍ

Město Česká Lípa, se sídlem městského úřadu nám. T.G.M. čp. 1, 470 36 Česká Lípa, IČ 260428, zastoupené starostkou

pověřuje

Lípa, r.č. _____ pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Česká
, bytem _____

aby jeho jménem jednala ve všech věcech týkajících se sociálně-právní ochrany dětí, a to před soudy, notáři, orgány Policie ČR a jinými orgány a osobami, aby vykonávala veškeré úkony s tím související, zejména přijímala doručované písemnosti, podávala návrhy a žádosti, uznávala uplatněné nároky, vzdávala se nároků, podávala opravné prostředky a námítky a vzdávala se jich, vymáhala nároky, plnění z těchto nároků přijímala a potvrzovala, a to vše i tehdy, když je podle právních předpisů zapotřebí zvláštní plné moci. Toto pověření se uděluje v rozsahu práv a povinností podle občanského soudního řádu.

V České Lípě dne

tel :
fax :

nájemství T. G. Masaryka 1
470 36 Česká Lípa

E-mail: <http://www.knucl.cz>

Závěrečná zpráva z ambulantní péče Střediska výchovné péče**Jméno a příjmení klienta:****Datum a místo narození klienta:****Trvalé bydliště klienta:****Péče zahájena dne:****Péče ukončena dne:**

1/ závěry z psychologického vyšetření: je extrovertní, pubertální a živá dívka. V sociálním kontaktu bezprostřední, vřelá, s tendencemi k dominanci a manipulativnímu jednání s ostatními. Porucha chování u citově nevyrovnané osobnosti v důsledku výchovné insuficience a nejednotnosti rodičů. Intelekt v pásmu průměru.

2/ Sociální anamnéza: je druhé dítě ze tří sourozenců. Žijí ve společné domácnosti s přítelem matky, který je otcem nejmladšího oslovuje „tati“. Rodina se často stěhuje, nyní stavějí vlastní dům. Matka je na mateřské dovolené a nevlastní otec podniká ve stavebnictví. Výchovný styl rodičů nerovnoměrný. Biologický otec o děti zájem nemá, naposledy se viděli před 7 lety. V současné době je na něj podáno trestní oznámení pro neplacení výživného.

3/ Charakteristické rysy povahy a chování: vyhledává blízkost a společnost vrstevníků, ke kterým je schopna se velmi citově navázat. Je ambiciózní, potřebuje být uznávána a vážená. Občas podléhá pubertálním rozladám, přesto je převážně usměvavá, veselá a společenská. Mezi vrstevníky je oblíbená. V domácím prostředí tendence nerespektovat pravidla, počátky záškoláctví, krádeže vysokých částek peněz. Rivalizuje se starším bratrem.

4/ Úroveň volných vlastností: Volní úsilí je vyvinuto na dostatečné úrovni. Dobře reaguje na pozitivní motivaci.

5/ Schopnost sebehodnocení: touží po vlastní úspěšnosti, po kladném přijetí okolí. Její sebevědomí je proměnlivé s ohledem na situaci ve které se nachází. S odstupem času dokáže objektivně vyhodnotit situaci, kterou nezvládla. je snadno ovlivnitelná.

6/ Úroveň vztahů k blízkým a autoritám: Dospělé autority pojímá více jako partnery. Občas měla problémy s přijetím nařízení, se kterými nebyla ztotožněná. Je empatická, citlivá k potřebám druhých. Autority respektuje výběrově. Pro je velmi důležitý a relativně uspokojivý vztah s matkou. S nevlastním otcem mají k sobě v současné době daleko.

7/ Zájmy a záliby, náplň volného času: Náplň volného času je nedostatečná. Chodila pravidelně na koně, nyní jen občas. má v sobě velkou touhu po volnosti. Ráda tráví čas ve společnosti vrstevníků. Inklinuje k bezcílnému trávení volného času, k toulání a závadovým partám.

8/ Vývoj školních výsledků po dobu péče: Během pobytu ve středisku se její školní výsledky stabilizovaly. Po návratu domů došlo opět ke zhoršení výsledků.

9/ Vývoj problému po dobu péče: zvládla pobyt v našem zařízení bez větších problémů. Patřila k lepším klientům. Po ukončení pobytu snaha udržovat pravidla i v domácím prostředí. To se dařilo jen krátce a rodiče se opět vrátili k dlouhodobým trestům a zákazům. Nakonec zakázali zátěžový pobyt s naším zařízením z důvodů špatných výsledků ve škole. Poté se již neozvali.

10/ Výchovná doporučení pro rodiče: Jednotné působení obou rodičů. Vytvořit doma přehledné a jasné mantinely a udržovat pravidelnou kontrolu. Umožnit kontakt s vrstevníky a podporovat vhodnou zájmovou činnost. Být trpělivý vůči pubertálním projevům.

Zpracovala:**dne:**

Sociální záznam

Om:

Datum přijetí do péče:

I. Děti (sourozenci – oba rodiče společně)

Jméno a příjmení	Rodné číslo	Místo narození dítěte	Místo trvalého pobytu	Místo přechodného pobytu	Poznámka

Rodiče	Otec	Matka
Jméno a příjmení:		
Rodné příjmení:		
Místo narození:		
Stav:		
Místo trvalého pobytu:		
Přechodný pobyt:		
Rodné číslo:		
Národnost:		
Občanství:		
Zaměstnání:		
Adresa zaměstnavatele:		
Poživatel důchodu:		
ZPS:		

Rodiče: jsou manželé a – žijí ve společné domácnosti – nežijí ve společné domácnosti
 nejsou manželé a – žijí ve společné domácnosti – nežijí ve společné domácnosti
 jsou rozvedeni a – žijí ve společné domácnosti – nežijí ve společné domácnosti
 matka žije s jiným partnerem – otec žije s jinou partnerkou

II. Další děti žijící ve společné domácnosti, jejichž rodičem je jeden z rodičů evidovaného dítěte

Jméno a příjmení	Rodné číslo	Jméno a příjmení (společného rodiče)	Jméno a příjmení druhého rodiče	Poznámka (místo pobytu, je-li odlišné)

III. Ostatní děti obou nebo jednoho z rodičů evidovaného dítěte, které nežijí ve společné domácnosti

Jméno a příjmení	Rodné číslo	Jméno a příjmení (společného rodiče)	Jméno a příjmení druhého rodiče	Poznámka (místo pobytu, je-li odlišné)

IV. Ostatní členové domácnosti, společně žijící s dětmi

Jméno a příjmení	Příbuzenský (jiný) poměr	Poznámka

V. Zdravotní problémy členů domácnosti (podle sdělení evidovaných osob)

--

VI. Bytové poměry

Rodina bydlí: – samostatně – společně s rodiči – s jinými příbuznými – s cizími osobami – v bytě (obecním, družstevním, služebním, vlastním, ve vlastním domě, v ubytovně) – v pronájmu – v internátě – v koleji – jinak Kategorie bytu: I., II., III., IV. Počet trvale bydlících osob: Bydlení vyhovuje – nevyhovuje Poznámka:	Počet obytných místností (včetně kuchyně): výše nájemného + inkasa:
---	---

VII. Sociální problematika při převzetí dítěte do péče a návrh opatření

--

Datum:

Podpis sociální pracovnice/pracovníka:

Sociální záznam dětí svěřených do náhradní rodinné péče

Forma péče:	Od:
Označení soudu, č.j. a datum právní moci rozhodnutí:	Datum přijetí do péče:

I. Dítě svěřené do náhradní rodinné péče

Jméno a příjmení	Rodné číslo	Místo narození dítěte	Místo trvalého pobytu	Jméno, příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu rodičů	Blízký určení předchozího místa trvalého pobytu

Osoba odpovědná za výchovu (nejde-li o manžele, vyplní se pouze jedna rubrika)

Rodiče	Otec	Matka
Jméno a příjmení:		
Rodné příjmení:		
Místo narození:		
Stav:		
Místo trvalého pobytu:		
Přechodný pobyt:		
Rodné číslo:		
Národnost:		
Občanství:		
Zaměstnání:		
Adresa zaměstnavatele:		
Poživatel důchodu:		
ZPS:		

II. Vlastní děti odpovědných osob žijící ve společné domácnosti

Jméno a příjmení	Rodné číslo

III. Ostatní děti odpovědných osob, které žijí ve společné domácnosti

Jméno a příjmení	Rodné číslo

IV. Ostatní členové domácnosti, společně bydlící s dětmi

Jméno a příjmení	Příbuzenský (jiný) poměr	Poznámka

V. Zdravotní problémy členů domácnosti (podle sdělení evidovaných osob)

--

VI. Bytové poměry

Rodina bydlí: – samostatně – společně s rodiči – s jinými příbuznými – s cizími osobami – v bytě (obecním, družstevním, služebním, vlastním, ve vlastním domě, v ubytovně) – v pronájmu – v internátě – v koleji – jinak Kategorie bytu: I., II., III., IV. Počet trvale bydlících osob: Bydlení vyhovuje – nevyhovuje Poznámka:	Počet obytných místností (včetně kuchyně): výše nájemného + inkasa:
---	---

VII. Sociální problematika při převzetí dítěte do péče a návrh opatření

--

Datum:

Podpis sociální pracovnice/pracovníka:

Záznam o úkonech

Om

[illegible]

Om

umístěného: (uveďte fyzické osoby odpovědné za výchovu, popřípadě zařízení, ve kterém se dítě nachází)

[illegible]

[illegible]

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Základní škola

.....
.....

VÁŠ DOPIS ZN.: ---

ZE DNE: ---

NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 2008,
ev. č. /2008

VYŘIZUJE:

TEL.:

DATUM: 11-06-2008

Nezl., nar., tr. bytem, t.č. bytem – žádost o posudek

Na základě Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí dle §53, Vás žádáme o vypracování posudku na výše jmenovaného nezl., který je žákem ZŠ..... Vaše objektivní zprávy jsou důležité pro další práci s nezletilým a jeho rodinou.

Ve svém hodnocení se prosím zaměřte na tyto údaje:

- 1. prospěch a aktivita při vyučování,**
- 2. chování ke spolužákům a vyučujícím, jaké preferuje kamarády, postavení v kolektivu,**
- 3. absence omluvené i neomluvené, kázeňské postihy,**
- 4. spolupráce rodičů se školou,**
- 5. charakterové vlastnosti,**
- 6. další informace a postřehy o nezl., které považujete za důležité (př. chování mimo školu, vztah k šikaně, inklinace ke specifické skupině jedinců, zdravotní stav, nerespektování autorit a pod.).**

Děkujeme za spolupráci.

.....
vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Okresní soud
opatrovnické oddělení
470 52 Česká Lípa

VÁŠ DOPIS ZN.: ---
ZE DNE: ---
NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 2007

VYŘIZUJE:

TEL.:

DATUM:

Návrh na zahájení řízení o vyslovení výchovného opatření – D O H L E D U

nad nezl. : M. N. nar. ..., 1994, trv. bytem čp. ..., žák ročníku ZŠ

Matka : K. N., roz. V. , nar. 1972/....., trv. byt. viz. nezletilý, zaměstnaná jako dělnice ve firmě J..... v

Otec : P. N., nar. 1971/...., vietnamské nár., trv. bytem viz. nezl., bez zaměstnání, není v ev. ÚP.

Odůvodnění :

Spisová dokumentace rodiny byla na zdejším OSPO založena v březnu letošního roku, kdy škola hlásila problémy s docházkou nezletilého M. do školy.

Nezletilý M. se narodil z manželství M. N. a P. N.. Matka ani otec kromě nezl. M. další děti nemají. Matka pracuje ve směnném provozu jako dělnice ve firmě J..... v, Otec, dle sdělení matky, je bez zaměstnání, není v evidenci ÚP. Manželství trvá doposud, ale vztahy mezi rodiči jsou narušeny. Na výchově M. se podílí v podstatě pouze matka, neboť otec je stále mimo domov. Přijíždí v různou dobu a pouze na několik hodin. Pracoval jako obchodník v H., poté v Praze. Matka s tímto stavem spokojená není, trápí se, ale o rozvodu či úpravě poměrů neuvažuje.

Rodina žije v panelové zástavbě, v bytě o velikosti 3+1. Byt je udržován v čistotě a pořádku. Standardně zařízený. S rodinou zde společně žije i neter matky p. J. K., r. 1982 se svou nezletilou dcerou M. K., r. 2006. Mají k dispozici 1 pokoj. Nezl. spí s obývacím pokojem.

Problémy s nezl. M. dle zprávy školy začaly již od září 2006. Od března 2007 se nezl. M. začalo zabývat OSPO v České Lípě. Matka nespolupracovala, nereagovala na výzvy. Na jednání přestupkové komise se omluvila. Její spolupráce se školou byla slabá. Po dosažení 13 roku věku nezletilého byl jeho spis postoupen na kurátorské oddělení k dalšímu vedení. O prázdninách jsme matku 2x písemně na doručenkou vyzývali k návštěvě MěÚ, k řešení problémů se synem. Matka ani na jednu výzvu nereagovala, ač byla řádně poučena. Koncem srpna bylo provedeno šetření v rodině. Matka byla v zaměstnání. Doma byla její netař s nezl. M.. M. odmítl vstát z postele, s kurátorem nekomunikoval, plakal. Matce byl zanechán vzkaz, aby se ve stanoveném termínu dostavila i se synem na MěÚ. Matka pod určitou hrozbou sankcí přišla. Na MěÚ proběhl rozhovor zaměřený na zjištění příčin neoml. absence M.. Matka toto přičítala negativnímu vlivu jeho staršího kamaráda ze sousedství, který v té době do školy také nechodil a absenci výchovného vlivu otce. Nezletilý se k věci nevyjádřil. Oba plakali. Matka i nezletilý M. přislíbili v této věci nápravu a spolupráci s MěÚ a školou.

Dne 13. 9. 2007 jsme obdrželi zprávu ze ZŠ ..., že absence nezl. pokračuje.

Domníváme se, že matka záškoláctví syna kryje. Má jej velmi ráda, ale není v jejích silách tuto situaci zvládnout. V současné době, za souhlasu matky, uvažujeme o možnosti dobrovolného pobytu nezl. M. v SVP.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti n a v r h u j e m e , aby soud zahájil řízení a nad výchovou nezl. M. N. nařídil d o h l e d .

V příloze:

Kopie zprávy ze ZŠ v, ze dne 13. 9. 2007

.....
vedoucí odd. sociální prevence a kurátorské činnosti

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Okresní soud
 opatrovnícké oddělení
 k.č.j.:
 470 52 Česká Lípa

VÁŠ DOPIS ZN.: ---
 ZE DNE: ---
 NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 200
 e.č. /200
 VYŘIZUJE:
 TEL.:
 DATUM:

Podnět k nařízení ústavní výchovy nad nezletilými:

D. Ž., nar. 1988 a M. Ž., nar. 1989, trvale hlášení S....., t.č. bytem S..... – ubytovna, nezl. D. je v evidenci ÚP M., nezl. M. je žákem ZvŠ M. 8. třída/ 9. rok školní docházky

Matka : E. S., nar. 1960, nezaměstnaná - v evidenci ÚP M.,
 t.č. bytem S. - ubytovna

Otec : I. Ž., nar.1961, bližší skutečnosti nejsou známy

Odůvodnění :

Spis rodiny je na zdejším OSPO veden od roku 1989. V roce 2003 byl rozsudkem OS v České Lípě nad všemi dětmi stanoven dohled, děti byly svěřeny do péče matce, otcí nebylo stanoveno výživné. Matka se s dětmi po 15letém soužití odstěhovala v r. 2003 od otce I. Ž., na ubytovnu pro neplatiče ve S..... Zde mají k dispozici 1 místnost, která je zařízena nejnutnějším, starším nábytkem – skříňky, 4 lůžka, stůl, židle. Místnost bývá udržována relativně v pořádku. Kuchyň a soc. zařízení jsou na ubytovně společné. Jedná se o disfunkční, romskou, neúplnou rodinu na velmi nízké sociokulturní úrovni.

Celkový zdravotní stav matky je špatný. Podstoupila vážnou operaci. Při návštěvě dne 2005 poprvé přiznala závislost na lécích. Matka se léčí na psychiatrii u MUDr. K., která ji předepisuje léky (Tisercin, Neurof). Na matce bývá zjevné, že je pod jejich vlivem. Prakticky při všech návštěvách v rodině bývají všichni zastiženi v postelích.

Pí S. má stále dluh na nájemném v ubytovně. Dluh se snaží splácet po 300,- Kč měsíčně. Výchovně děti nezvládá, neboť má velké problémy i sama se sebou. Při pravidelných návštěvách sociálních pracovníků se u ní střídají nálady, agresivita s pasivitou.

V současné době jí bylo rozhodnutím MěÚ v M. zastaveno vyplácení sociálních dávek, neboť nezl. M. má neomluvenou absenci.

Poslední šetření v rodině bylo provedeno dne 2005, v dopoledních hodinách.. Doma byli zastiženi matka, nezl. D. a M. i matka - všichni v postelích. Oba chlapci odmítli vstát. M. nekomunikoval vůbec, D. byl verbálně agresivní. Matce bylo před chlapci sděleno, že tuto situaci již nelze dále tolerovat a MěÚ v Č. Lípě bude podávat podnět k nařízení ústavní výchovy u obou chlapců. Matka proti tomuto sdělení hlasitě protestovala.

Nezl. M. má navštěvovat poslední 9. ročník ZvŠ v M.. Neomluvené absence se dopouští opakovaně. Když jde do školy, tak je nepřipravený, často nemá úkoly, psací potřeby a neustále nemá žákovskou knížku. Patří k prospěchově průměrným žákům. Byl hodnocen i 3. stupněm z chování. Pohybuje se v negativní partě, se kterou tráví většinu volného času. Dopustil se závažné trestné činnosti, pro kterou byl vzat do vazby. Od ... 2004 byl umístěn ve Vazební věznici v L.. Propuštěn byl na základě Usnesení KS – Liberec, ze dne 2005. Do školy prakticky přestal chodit.

Nezl. D. ukončil osmou třídu, devátým rokem ZŠ ve S.. Bylo u něho patrné zhoršení, vyrušoval, obtěžoval spolužáky, zhoršil se v prospěchu. Dopouštěl se opakovaně neomluvených absencí. Za tyto byla matka projednávána v únoru 2003 ve výchovné komisi. Od září 2004 měl navštěvovat SOU v D.. Do školy však nedocházel. Ke dni 11. 2004 mu byl učební poměr ukončen. Dne ... 2005 se nechal zaevidovat na ÚP v M.. Jeho chování a vyjadřování je s každou návštěvou v rodině drzejší, vulgárnější. Má pocit nepostižitelnosti. Při návštěvách většinou leží, odmítá vstát, komunikuje z lůžka.

Nezl. D. i M. matku nerespektují. Při šetřeních v blízkém okolí bylo zjištěno, že spolubydlící se členů rodiny bojí, jsou agresivní, vyhrožují. Chlapci se po nocích toulají. Tyto skutečnosti však matka i chlapci zapírají a dožadují se faktických důkazů. Z usnesení PČR je patrné, že k páčání tr. činnosti docházelo v nočních hodinách – matka nemá žádný přehled o tom, kde se chlapci zdržují, s kým se stýkají.

Stanovený dohled se zcela míjí účinkem. Rodina odmítá jakoukoliv spolupráci. Matčín psychosomatický stav je špatný. Výchovu nezletilých nezvládá. S otcem se nestýkají. Chlapci páchají závažnou trestnou činnost. Nezl. M. se dopouští neomluvené absence. Se zastavením výplaty sociálních dávek, nemá rodina finanční příjem. Je podezření, že oba užívají návykové látky. Z výše uvedeného se domníváme, že příznivý vývoj nezletilých je vážně narušen a za daných okolností nelze na ně působit bez odborné pomoci výchovného zařízení a proto navrhuje, aby soud po provedeném řízení nařídil nad nezl. M. Ž. a D. Ž. ústavní výchovu.

Důkazy:

- kopie rozhodnutí MěÚ M. o zastavení sociálních dávek, č.j. ROD/....
- kopie zprávy o poměrech rodiny z MěÚ M. ze dne 21. 4. 2005
- kopie Usnesení PČR o zahájení trestních řízení ze dne 29. 6. 2004, 9. 7. 2004, 6. 9. 2004, 7. 9. 2004, 26. 2. 2005
- kopie e-mailové zprávy z ÚP Česká Lípa, ze dne 12. 4. 2005

Příloha :

3x podnět k ÚV - Okresní soud Česká Lípa

Mgr. Petra Novotná
vedoucí oddělení sociálně- právní ochrany

Příloha č.11

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Okresní soud
 opatrovnícké oddělení
 k.č.j.:
 470 52 Česká Lípa

VÁŠ DOPIS ZN.: ---
 ZE DNE: ---
 NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 200
 e.č. /200

VYŘIZUJE:
 TEL.:
 DATUM:

Návrh na výkon soudního rozhodnutí k č.j. 21P

Dne ... 200. rozhodl OS v České Lípě pod č.j. 21P o nařízení ústavní výchovy nad **nezl. L. M., nar. 1992, bytem Česká Lípa, L....** Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 200..
 Nezl. se od srpna roku 200. nezdržuje na adrese trvalého pobytu a místo jeho pobytu je neznámé. Z tohoto důvodů se nezl. nepodařilo do současné doby umístit do Diagnostického ústavu. Rodiči byl několikrát viděn v blízkosti domů v D... ulici č.p. ... a ..., ale nepodařilo se jim ho zadržet. Mají podezření, že se zdržuje na těchto adresách a to pravděpodobně v domě č.p. ... u rodiny J.... PČR je veden v pátrání jako pohřešovaný.
 Pobyt nezl. v ústavní výchově je domluven v Diagnostickém ústavu pro děti a mládež, Lublaňská 1724/33, Praha 2. Při výkonu soudního rozhodnutí, bychom rádi spolupracovali se soudním vykonavatelem.

Mgr. Petra Novotná
 vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Okresní soud
 opatrovnícké oddělení
 k.č.j.:
 470 52 Česká Lípa

VÁŠ DOPIS ZN.: ---
 ZE DNE: ---
 NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 200
 e.č. /200
 VYŘIZUJE:
 TEL.:
 DATUM:

Péče o nezl. M. K., nar. ... 1990, trv. bytem N. Z., č.p. ..., žákyně 1. ročníku SOU D...

Navrhovatel : Městský úřad Česká Lípa, odbor sociálních věcí a zdravotnictví,
 oddělení sociálně-právní ochrany

Matka : M. K., nar. ... 1965/ ..., trv. bytem N. Z., č.p. ..., zaměstnána ve firmě D.
 Česká Lípa

Otec : V. Ž., nar. ... 1960/..., občan SR, t.č. neznámého pobytu

N á v r h na nařízení p ř e d b ě ž n ě h o o p a t ř e n í podle §76a, zákona č. 99/1963
 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění návrhu :

Spis rodiny je na zdejším OSPO veden od roku 199. v souvislosti s rozvodem manželství rodičů. Matka byla provdána za občana SR. K rozvodu došlo v r. 1993. S dcerou se přestěhovala do České Lípy a následně do N. Z., kde žije doposud. Nezl. M. vychovávala prakticky sama. Po rozvodu matka přijala zpět své rodné příjmení. V roce 2004 nechala změnit příjmení i své dceři z Ž. na K.. Dle spisové dokumentace otec o dceru neprojevoval a neprojevuje žádný zájem. Nehradí řádně výživné. Jediná známa adresa otce ze spis. dokumentace je: Bratislava,, (zde v minulosti bydlela celá rodina).

S M. začala mít matka vážné výchovné problémy již zhruba od roku 2003, kdy se M. dopouštěla se neomluvených absencí nebo nechodila po vyučování domů, zůstávala se závadovou partou v Z., nebyl na ní spoleh, měla velmi časté konflikty s učiteli ve škole, nerespektovala autoritu dospělých, požívala alkohol. Matka s dcerou docházela na konzultace do Ped. – psych. poradny v České Lípě. Toto se však míjelo účinkem. Matce se snažili pomoci i její rodiče, k nim M. odmítala jezdit. V r. 2004 byla nezl. umístěna na dobrovolný diagnostický pobyt do DDÚ v Liberci. Po propuštění z pobytu se situace na krátký čas zklidnila.

V srpnu 2005 se však dostavila matka a sdělila, že již není schopná problémy s M. řešit. V souvislosti s problémy s dcerou se sama léčí na psychiatrii, má vystavenou i pracovní neschopenku. Je přesvědčená o tom, že dcera bere drogy, naprosto jí odmítá respektovat, bere jí věci, stýká se závadovou partou, kde ve značné míře užívá alkohol. Následně byl proveden pohovor s nezl. M., byla jí dána možnost usměrnit své chování. Matka s dcerou byly nakontaktovány na psychiatrii na MUDr. K.. M. byl zajištěn nástup do 1. ročníku v SOU v D., do oboru provoz služeb. Matka nás průběžně o chování dcery informovala. Dne 2005 se dostavila matka na naše oddělení s tím, že se situace vyhroutil, Monika naprosto nedodrжуje nic, na čem se na psychiatrii dohodly, byla vyšetřována kriminální policií v souvislosti s drogami, bere matce věci, odmítla chodit do školy, domů si chodí jak chce, často až v ranních hodinách a podnapilém stavu. Matka předložila pozitivní test dcery na užití návykové látky.

Dne ... 2005 se s námi spojila i MUDr. K. a sdělila, že situaci s nezl. M. považuje i ona za vážnou a přiklání se k řešení situace okamžitým umístěním M. do výchovného zařízení.

Na základě výše uvedených skutečností se domníváme, že matka již vyčerpala své možnosti a není schopná v současné době zabezpečit řádnou výchovu a péči o dceru, příznivý vývoj nezl. je tím ohrožen, proto **navrhujeme** vydání tohoto

U S N E S E N Í

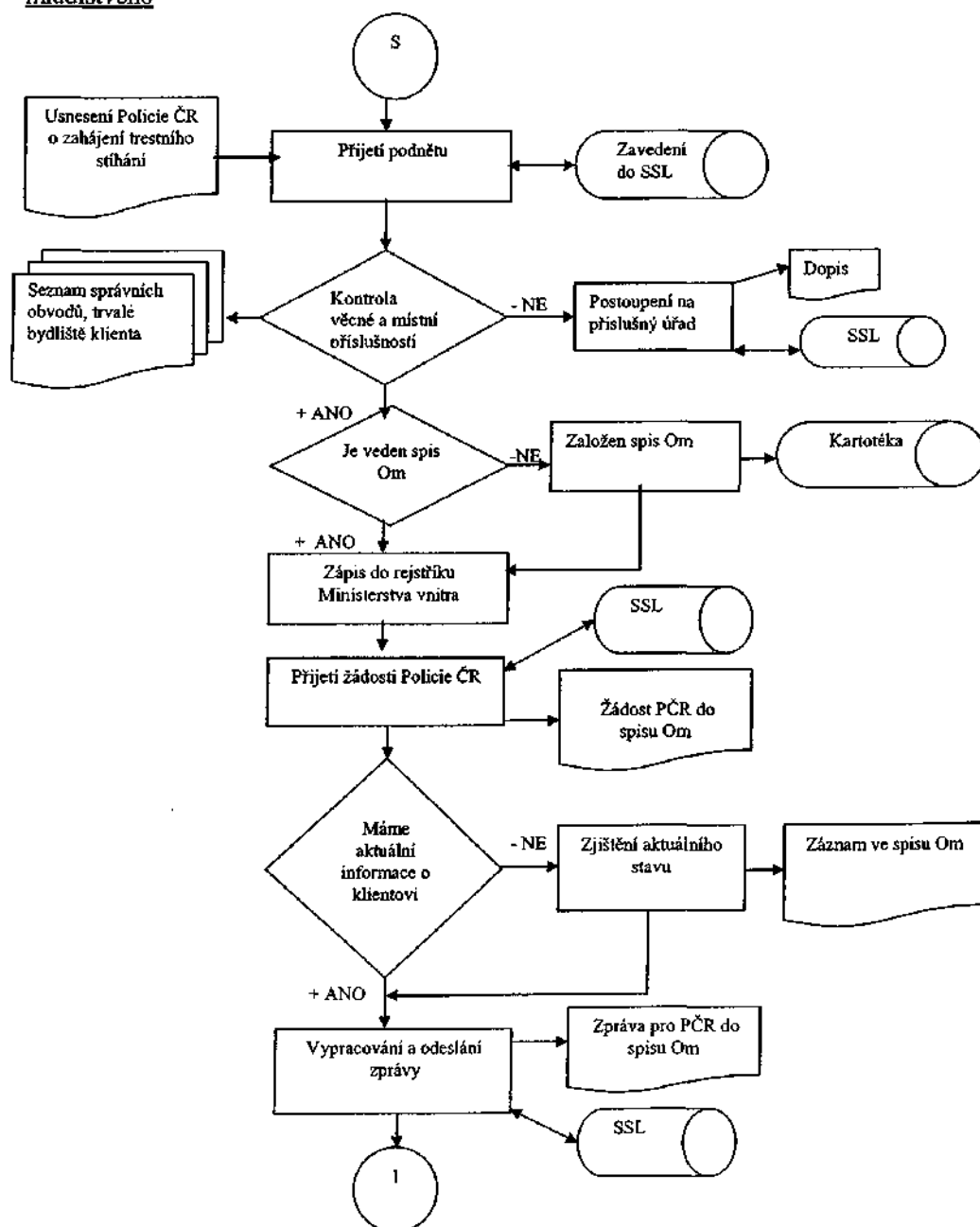
Okresní soud v České Lípě nařizuje podle § 76a), zákona č. 99/1963Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů p ř e d b ě ž n ě o p a t ř e n í, kterým se nezl. M. K., nar. 1990, předává do péče Diagnostického ústavu pro děti a mládež, Na Dlouhé mezi 19, 147 00 Praha 4 – Hodkovičky.

Mgr. Petra Novotná
vedoucí oddělení sociálně- právní ochrany

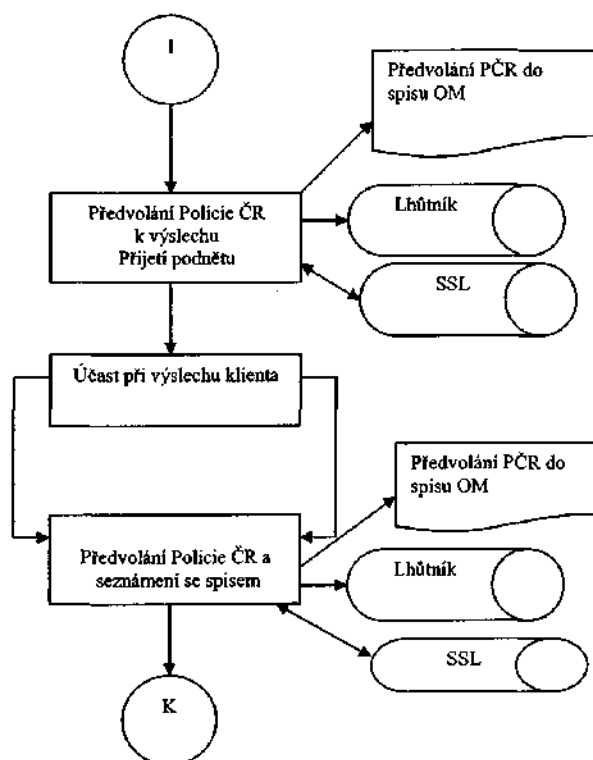
Městský úřad Česká Lípa Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	POKYN OSVaZ 05 Standardní postup činnosti sociálního kurátora při trestním stíhání mladistvého
--	--

Příloha č. 14

Proces: Standardní postup činnosti sociálního kurátora při trestním stíhání mladistvého

Městský úřad Česká Lípa Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	POKYN OSVaZ 05 Standardní postup činnosti sociálního kuráta při trestním stíhání mladistvého	
--	--	--

Městský úřad Česká Lípa
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Policie ČR
 OŘ - SKPaV
 470 52 Česká Lípa

VÁŠ DOPIS ZN.: ORCL - ...
 ZE DNE: ...
 NAŠE ZN.: Om , MUCL/ / 200
 e.č. /200

VYŘIZUJE:
 TEL.:
 DATUM:

Mlad. F. P. nar. ... 1991, t.č. svěřenec Dětského domova v J. – zpráva o poměrech

Na základě Vašeho písemného dožádání k poměrům shora jmenovaného mlad. F. P. sdělujeme následující:

Mlad. F. se narodil ze soužití rodičů **F. P. nar. ... 1962 a J. T.** Nezl. má další 2 sourozence, starší sestru **N., nar. ... 1991** a mladšího bratra **L., nar. ... 1995**. Spisová dokumentace rodiny byla na zdejším OSPO založena v r. 1994, kdy si otec podal u OS v Č. Lípě návrh na úpravu výchovy a výživy k nezl. N. a F.. Obě děti byly rozsudkem OS Č. Lípa svěřeny do jeho péče. Z následného obnovení soužití rodičů se narodil r. 1995 nezl. L., který byl v roce 1996 rozsudkem OS v Č. Lípě rovněž svěřen do výchovy otci. Pan P. péči o děti od jejich útlého věku zabezpečoval s pomocí své matky, p. J. P.. Matka dětí často odcházela ze společné domácnosti, o děti se nezajímala, neplatila na ně výživné. **Dne 22. 12. 2001 matka náhle zemřela.** Rodina byla OSPO v Č. Lípě průběžně navštěvována a sledována.

V rámci reformy státní správy byl opatrovnícký spis postoupen k 1. 1. 2003 na OSPO Magistrátu města L.. S rodinou byl navázán kontakt z důvodu upozornění ZŠ v J. na nevhodné a agresivní chování mlad. F.. Chování mlad. F. se i přes intervenci OSPO L. začalo výrazně zhoršovat, opakovaně fyzicky napadal děti.

Rozsudkem OS v České Lípě, ze dne 2004 byla nad F. nařízena **ústavní výchova** a nad výchovou N. a L. byl stanoven dohled. V červnu 2004 byl mlad. F. přemístěn z DDÚ Liberec do DD D.. V D. se dopouštěl krádeží a proto byl dne 2005 přemístěn do DD s Š v J., kde je do současné doby. Zde krádeže doposud nezaznamenali. Mlad. F. je žákem ZŠ praktické, 8. třída, závěrečného 9. roku školní docházky. V loňském školním roce měl na vysvědčení vyznamenání. F. je medikován – užívá léky na zklidnění.

V průběhu letních prázdnin 2007 byly s mlad. problémy, dostali jsme zprávy z Magistrátu v L., že je F. často vidán v J. v podnapilém stavu a pere se. S otcem nebylo možné navázat kontakt, na písemné výzvy reagoval tak, že se nedostavil ve stanovených termínech, nezatelefonoval, při šetření nebyl doma zastížen. Vzhledem k tomu, že s ním situace nemohla být projednána, byla nezl. F. zrušena dovolenka k ... 2007. Dne ... 2007 si měl vychovatel z DD J. nezl. vyzvednout. P. P. vychovateli odmítl syna do DD vrátit. Dle zprávy DD J., došlo mezi otcem a

vychovatelem k incidentu, kdy otec měl být vulgární a agresivní, jak verbálně, tak i fyzicky. Po zadržení PČR byl předán mlad. F. zpět do DD J. kde je do současné doby.

Mlad. F. se měl dne ... 2007 trestního provinění, kdy sám odcizil motorovou píl. Pod stejným číslem jednací byl řešen i jeho mladší bratr L., který se měl dopustit společně s dalšími nezletilci vloupání do 3 objektů. Usnesením PČR, č.j.: ORCL-.... byla věc pro nedostatek věku odložena.

Ústavní výchova musela být v průběhu doby nařízena také i nad sestrou nezl., N.. V 2005 byla přijata do DDÚ v Liberci, odkud byla přemístěna do DD D. – zde byla po krátkou dobu společně s bratrem. V únoru 2007 byla přemístěna z důvodů problémového chování v DD - soustavné porušování řádu, konflikty s vychovateli do VÚ v K.. Zde je často je drzá, odmítá pracovat, nechce chodit do školy a také jsou problémy s návraty z dovolenek u otce. Pokud si pro ni ústav nepřijede, často sama neodjede.

Nejmladší ze sourozenců L., je stále v přímé péči otce. Je nad ním stanoven opatrovnícký dohled a rovněž dohled probačního úředníka.

Rodina žije ve starém, zanedbaném domě. Okolo domu je nepořádek, odpadky, rozebraná auta apod.. Chod domácnosti prakticky zajišťuje babička dětí. Paní P. je poživatelkou starobního důchodu, její druhý syn, který v domě s žije společně se svou družkou, je v ČID. Otec dětí je dlouhodobě (od r. 2004), v evidenci ÚP Česká Lípa. V současné době sociální dávky nepobírá. Ošetřovné na děti do ústavů nehradí. Pracovní poměr nevyhledává, pouze porůznu brigádně vypomáhá. Rodina je celkově na nízké sociokulturní úrovni. Jednání s otcem je často velmi problematické, obtížné, je prchlivý, verbálně agresivní. Na jeho vulgární vyjadřování a způsob chování si stěžují všechna výchovná zařízení, která měla ve své péči nezl. F. i N..

Otec se dožaduje navrácení dětí z ústavní výchovy, ale na změně svého chování příliš nepracuje, o děti se fakticky stará jeho matka. V rodině je problém s alkoholem.

Mgr. Petra Novotná
vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Dotazník – Kurátor pro mládež**Vážení kurátoři pro mládež,**

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce, která se zabývá charakteristikou samotné profese a vykonávaných činností kurátora pro mládež. Tento dotazník je anonymní a bude zaslán vybranému vzorku respondentů, tj. kurátorům pro mládež Libereckého kraje. V případě zájmu mohu poskytnout souhrnné výsledky průzkumu. Předem velice děkuji za vyplnění dotazníku a jeho zaslání zpět v co nejkratší době.

Hana Regnermlová, studentka TU Liberec

1. Pohlaví *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*
 - a) muž
 - b) žena
2. Váš věk *(Doplňte, prosím, číslicí.)*
.....let
3. Jste vzdělán/a v oboru sociální práce či speciální pedagogika? *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*
 - a) ano
 - b) ne
4. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*
 - a) střední odborné s maturitou
 - b) střední všeobecné (gymnázium) s maturitou
 - c) vyšší odborné vzdělání
 - d) vysokoškolské bakalářské
 - e) vysokoškolské magisterské
 - f) jiné
5. Jak dlouho již pracujete jako kurátor pro mládež? *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*
 - a) do 1 roku
 - b) od 1 do 5 let
 - c) od 6 do 10 let
 - d) více než 10 let

6. Máte pocit, že Vás práce kurátora pro mládež profesně naplňuje? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
7. Pozorujete na sobě některé znaky syndromu vyhoření? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) ano
 - b) ne
8. Myslíte si, že Váš zaměstnavatel zajišťuje optimální podmínky pro výkon Vaší práce? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
9. Zajišťuje Vám zaměstnavatel možnost pravidelné supervize? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) ano
 - b) ne
10. Zajišťuje Vám zaměstnavatel další vzdělávání související s výkonem Vaší funkce v dostatečném rozsahu? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) ne
11. Jakou formu dalšího vzdělávání byste upřednostňovali? (Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)
- a) semináře
 - b) workshopy
 - c) studium při zaměstnání
 - d) jiné, napište jaké:
12. Přiřaďte, prosím, k uvedeným činnostem číslo od 1 do 6, dle toho jak jsou pro Vás, při výkonu práce, nepřiměřeně časově náročné. (Přičemž č. 1 - nejvíce náročné.)
- a) administrativa ...
 - b) práce v terénu ...
 - c) min. 4x ročně návštěvy dětí v ústavní výchově ...
 - d) min. 4x ročně návštěvy obou rodičů dětí v ústavní výchově ...
 - e) účast při úkonech v trestních řízeních ...
 - f) spolupráce se školami ...
-

13. Myslíte si, že máte v současné době dostatečný časový prostor pro práci s klientem a jeho rodinou? *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

14. Myslíte si, že plní svůj účel §29, odst. 2) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí, v platném znění, který ukládá pravidelné návštěvy dětí umístěných v ústavních zařízeních a návštěvy jejich obou rodičů nejméně jednou za tři měsíce. *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

15. Myslíte si, že opatření uvedená v zákoně č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění ukládaná v řízení proti nezletilcům plní svůj účel? (dohled probačního úředníka, zafazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, ochranná výchova), *(Zvýrazněte, prosím, červeně vybranou variantu odpovědi.)*

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

